

## ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.  
Pe jumătate an 14.— „  
Pe 3 luni . . . 7.— „  
Pe o lună . . . 2.40 „  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an . . . 40.— franci  
Telefon  
Pentru oraș și interurban Nr. 750.

# ROMÂNUL

REDACTIA  
și ADMINISTRATIA  
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE  
se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.  
Manuscrisele nu se în-

napăză

## Martiri...

Arad, 26 Februarie

Trupurile celor două victime principale dela Dobrițin au fost înmormântate ieri cu o superbă pompă funerară. Statul, autoritățile ierarhice, politice și sociale și-au dat întreg tributul convențional. Condoleanțele tălmăcite telegrafic dela Roma și Viena au mărit mai solemnitatea tragică. Ceremonialul, — pontificat de însuși episcopul Miklossy, pe care un destin fericit n'a voit să-l vadă în anul din sacrofagele stropite cu aghiasma morților — a exprimat ceia ce coroanele de lauri sepulchrali vesteau tuturor însoțitorilor: *doliul unei națiuni...* Era acel ceremonial unic, necunoscut nouă, lipsit de scâncetele înăbușite, profunde ale troparului latin „Circumdederunt”... și asemănător troparelor orientale, înfiorate când de suspinele desna-dejdii, când de armoniile nepătrunse ale ressemnării de veci... Era acel ceremonial mixt, nedeslușit încă, al unei biserici, care simbolizează punctul de cristalizare al catolicismului *național* unguresc, de odată — și care n'are la sânul ei, astăzi, încă nici un ungar veritabil; era ceremonialul bisericii *maghiare* de rit *elin* și cu credincioși *rusneci* și *români*... Stranie înlănțuire de paradoxe...

Bocitorii cei sinceri, bocitorii profesioniști și bocitorii de speculă au făcut, în cuvântări, în semne convenționale și — mai ales — în articole de gazetă un cor senzațional... martirilor dela Dobrițin. Neîntrepuți în felul lor, stășiți până la delir și munciți de sughițurile plămânilor sunt de pildă marii naționaliști un-

guri din redacția lui Pesti Hirlap. Lacrimile lor înduioșează prin efervescenta sincerității, iar atitudinea lor umilă, svârcolirile lor în țărâna căinței și a lepădării de sine impun tuturor tăcerea adâncă a evlaviei și pietății. O, rasa semită, e atât de fecundă în dovezi de sinceritate națională ungurescă!

De acum umbrele celor doi martiri vor intra mărețe în domul imperialismului unguresc. Ele vor întregi nesfârșitul șir al atâtor umbre cu adevărat sfinte ale galeriei martirilor. Vor sta lângă un Rákoczy, un Batthyány, Martinovici... Și nu ne vom întreba dacă fericitul în Domnul Jaczkovics a fost idealistul, a fost fanaticul apostol al țintelor naționale ungurești. Nu ne vom aduce aminte, că el a fost rutean și nici dacă episcopia de Hajdudorog fostu-i-a o scară de înălțări neidealiste. Vom mărturisi în toată sinceritatea, că dacă nu pentru alții, a fost totuș un martir adevărat pentru reprezentanții firești ai idealurilor panungurești.

Dar gândul nostru sboară, mânat de un imbold atât de firesc, în trecutul nostru. Ne rememorăm, prin analogie, povestea tăcuților și atât de puțin senzaționalilor martiri români din acești zece ani din urmă, numai. Ne aducem aminte de ceice au mușcat țărâna asta aspră a țării la *Aleșd*, la *Talpoș*, la *Lăpușul-unguresc*, la *Țalna*, la *Mărgineni* și la *Galații Făgărașului*.. O asociație bizară ne face să-i punem pe acei zeci și sute de țărani, — cari n'au avut ranguri ecclesiastice, n'au răvnit comorile sufletești ale altor neamuri și n'au avut nimic de câștigat, ci întotdeauna de pierdut — alătura de un Martinovici, martirul dela *Vérmező*, alătura de sublimul

conte Batthyány și de ceilalți mucenici ai credințelor adevărate ungurești... Găsim că paradoxul — oricât de diferențiate azi cele două lumi de aspirații naționale: ungurescă și românească — n'ar fi atât de straniu, ca paradoxul unei așezări a umbrelor dela Dobrițin în galeria martirilor unguri consacrați de istorie.

Și istoria va face, odată, și aici dreptate. Creștini buni ce am fost și suntem totdeauna, noi vom zice și acum: Domnul să-i odihnească după vrednicie.

Istoria! Ce pagină va scrie Vaticanul în istoria mai nouă a propagandei catolice aici la porțile extreme ale catolicismului, unde sentinela cea atât de probată, care e biserica română unită, e dată pradă unor experiențe ce n'au nici o comunitate cu interesele creștinismului, — ba sunt chiar păgubitoare, fatal, bisericii sfântului Petru! Ce față va face Vaticanul în fața tribunalului suprem, când va trebui să mărturisească uitarea de sine de a fi ocazionat dinamitei un rol între pereții aceleiași biserici..., acum în veacul al XX-lea! Nu-și va da seamă Roma, că acolo unde interesele ei sunt apărate de Evrei și francmasoni, are *ab ovo* o luptă pierdută? A cita evenimentele din 48 dela Aiud, Zlagna și Abrud, a făuri din catastrofa dela Dobrițin un argument eufonic în scopul unei persecuții și mai barbare a naționalismului românesc în Ungaria, a înfățișa regretabilul atentat drept fruct al apostolatului dlui Iorga ori al Ligii Culturale din România, cum fac azi aproape toate ziarele ungurești, — înseamnă oare să faci propagandă unei biserici catolice?

## Cheia ruginită.

(Pentru copii).

A fost odată un domn foarte bogat, un marchiz, care avea o moșie mare, cu un castel cu patru turnuri în vârful unui deal stâncos, în care trăia dânsul, cu nevasta sa și cu un băiat al lor. Și aveau o mulțime de servitori și de servitoare, cari umblau în sus și în jos prin scările de odăi ale castelului și prin grădina nesfârșită, împrejmuată de un zid înalt. Așa bogat cum erau, nu le lipsea nimic, dar grija lor cea de căptenie era băiatul, care la vârsta de 12 ani d'abea se putea mișca, i se urăse cu toate jucăriile, nu mânca nici unul din felurile bune de bucate pe cari bucătarii le găteau într'adins pentru el, și se topea galben la față, zăcând mai mult într'un leț, plătisit de toate lucrurile celea frumoase și scumpe ce i se dădeau ca să-i crească de răt. Doctorii nu mai știau ce leacuri să-i dea, iar părinții nu mai știau ce să-i facă.

Într'o zi, băiatul, de urât, porni singur prin grădina, și umblând așa cu capul în jos, găsi o cheie ruginită. Atunci îi veni în gând să vază la care ușe se potrivește cheia, și încercă la cea dintâi ușe care era în zidul grădinei, dar nu se potrivea. Încercă la a doua, la a treia, dar de gaba. La a patra ușe, tocmai în fundul grădinei, cheia se răsuci în broască, ușa ruginită se deschise scârțâind și Giovannino văzu o potecă strălucitoare, care se pierdea la vale printre pomi.

Ce-i veni atunci în gând lui Giannino? Să se ducă pe poteca aceea. Incuia ușa, luă cheia în mână, și porni la vale, Merse merse, până ce ajunsese la un loc mai larg, unde păștea un măgăruș.

Pentru prima oară în viața lui, Giovannino se simțea vesel, și-i veni gustul să incalce pe măgăruș. Zis și făcut. Măgărușul o luă la goană, și fugi, și fugi cu el, prin câmpii, prin vii, trecu printr'o pădure și ajunsese la malul mării.

Giovannino, încântat de priveliștea ce i se arăta înaintea ochilor, descălecă și se apropie de marea care bătea spumegând malul și ar fi stat el multă vreme să se uite la apa nesfârșită, dacă patru copii, cu picioarele goale, nu s'ar fi apropiat în fugă spre el. Il întrebară:

— Cum te cheamă? Ești un domnișor? Vii cu noi? Ce frumos ești îmbrăcat!

Giovannino, de teamă ca să nu-l trimeată înapoi în castelul în care i se ura, nu le răspunse, și începu să se joace cu ei. La amiază, toți copiii se întoarseră la casa pescarilor, unde tatăl și mama copiilor se mirară de domnișorul acela, și începură să-i facă fel de fel de întrebări, la cari Giovannino răspunse codindu-se și pe ocolite.

— Lasă-l în pace — zise pescarul nevastei sale — trebuie să fie copilul vre-unui bogătaș, rătăcit; azi sau mâine o să vie să-l caute. Până atunci, să-l ținem cu noi.

Se așezară la masă, pe care fumega o ciorbă

de fasole, și cei patru copii începură să mănânce cu atâta poftă, încât Giovannino, simțind pentru prima oară în viața sa că-i este foame, începu să mănânce și el. După masă, eșiră cu toții pe malul mării și cei mari începură să dreagă plășile pentru pește, iar cei mici să se joace.

Spre seară, rupți de foame și de oboseală, mâncară ceapă cu mămăligă și se culcară toți pe paie, dormind duși.

A doua zi, des de dimineață, pescarul luă la spinare coșul cu pește pescuit peste noapte și porni spre satul vecin ca să-l vândă; nevasta sa, se duse la pârâul de alături ca să spele rufe, iar copiii, împreună cu Giovannino, se duseră iar pe malul mării să se joace. Însă de veni un gând rău: să desfacă barca și să vâslească spre largul mării. Câtva timp, merseră bine, dar deodată marea se infurie, veni o furtună, și copiii începură să se teamă, căci barca se legăna rău pe valuri.

Deodată, un val mai mare răsturnă barca și copiii căzură în apă. Copiii pescarilor, cari știau să înnoate ca niște pești, porniră spre mal; Giovannino însă, neștiind să înnoate, se apucă cu amândouă mâinile de barcă, și începu să strige ajutor.

Marea se făcea din ce în ce mai furioasă, și vântul și valurile duceau tot mai spre larg barca răsturnată și pe copil. Mai bine de un ceas a strigat mereu ajutor, până ce îl auziră de pe un vapor ce trecea pe acolo, și cu ajutorul unei



Nu continuăm. E prea vădită criminalitatea intențiilor nutrite de presa maghiară, decât să nu dea de gândit și pe malurile Tibului. Vor înțelege cei chemați, că în mâna Evreilor maghiarizați și a francmasonilor episcopia Hajdudorogului e o simplă armă politică, în vreme ce noi, sub scutul bisericii, n'am adăpostit nici un gând politic agresiv și nu vom adăposti niciodată.

Victimile dela Dobrișin nu vor fi deci canonizate din partea Romei, — ele vor rămâne în sarcina istoriei, a istoriei politice ungurești din aceste vremuri. Tragicul lor nu e de ordin religios, ci politic.

E sguuitoare soarta lor — și dorim ca pe mormintele dela Dobrișin să poată răsări a floare nouă, necunoscută încă în țara asta, floarea revenirilor la povețele umanismului... Și poate, că va răsări floarea aceasta, oricât de pătimăș suflă azi crivățul urii peste acele morminte. Tragicul a născut întotdeauna virtuți nebănuite... Și abia atunci, odată, victimele dela Dobrișin vor fi trecute pe dreptul în rândul martirilor. (n.)

## Adresă de aderență.

Domnului

**Vasile Goldiș,**

directorul ziarului „Românul”, membru în comitetul național.

Arad.

Domnule Director,

Subsemnații, în numele întregii studențimi universitare române din Paris, Vă rugăm să exprimați comitetului executiv al partidului național român din Ungaria sentimentele noastre de admirație pentru energia demnă și conștiința cu care a apărut, în recentele tratative cu primul-ministru ungar contele Ștefan Tisza, interesele românismului din Transilvania. Felicităm comitetul național pentru intransigența sa, cea mai vie probă a amorului său de neam cald și luminat!

Urăm partidului național român din Ungaria progres continuu în marea luptă pentru emanciparea națională, iar luptătorilor fideli și viteji ai idealului român le strigăm:

**Inainte! Mereu inainte! Românismul de pretutindeni este cu Voi și Vă asigură, în ceasul cel mare, victoria finală!**

Paris, 20 Februarie st. n. 1914.

Mircea Russu Șirianu,  
advocat, publicist, directorul „Biroulul român de informațiuni politice”.

Cesar Spineanu,  
licențiat în matematici.

Eug. Răuleanu,  
student.

Vasile Haneș,  
profesor secundar, avocat, președintele Societății române din Paris, „Vasile Alecsandri”, membru în comitetul revistei române din Paris „La Tribune Roumaine”.

George Lecca,  
student în drept.

Dem. Constantinescu,  
student la doctorat.

R. Orezeanu,  
advocat T.-Jiu.

Th. Mandrea,

Mișu Voinea,  
advocat București.

Georges Florian,  
advocat București.

Raoul Anastasiu,  
doctorand în drept dela Paris, avocat în București, diplomat al șc. superioare comerciale, ziarist.

Sculptorul Săverin  
Mihai Manea,  
licențiat în drept.

Gheorghe Teodorescu  
absolvent al Școalei de Arte frumoase din București.

Romeo C. Alexandrescu,  
advocat, doctorand în drept.

Alfred C. Alexandrescu,  
student în drept.

Amedeu A. Locusteanu,  
student în drept.

Jules Mumulianu,  
diplomat al școalei de științe politice din Paris.

Ernest Ene,  
licențiat în drept, ziarist, corespondent la „Viitorul”.

George Sescioreanu,  
student la facultatea de drept Paris, membru în comitetul revistei române din Paris „Tribune Roumaine”.

George G. Vrabiescu,  
student la facultatea de drept din Paris, membru în comitetul revistei române din Paris „Tribune Roumaine”

Nicolae Gh. Vrabiescu,  
student în drept în facultatea din Paris, membru în comitetul revistei „La Tribune Roumaine”

I. I. Plessia,  
student în drept la facultatea din Paris, membru în comitetul revistei „La Tribune Roumaine”

Gh. Petresco,  
advocat.

Radu G. Arion,  
extern al spitalelor din Paris.

Virginie Melinescu,  
licențiată în litere.

Lilly Dimitriu,  
proprietară.

Georges Ganovici  
student în drept dela facultatea din Paris

Ștefan Stăncescu,  
student în drept dela facultatea din Paris

Emil Stoenescu,  
licențiat în științele matematice din Paris

Petru T. Demetrescu,  
advocat Galați

Al. Burada,  
doctor în drept dela Paris.

Neculai H. Vasiliu.

C. Rădulescu Istrița,  
licențiat în drept, student la doctoratul jur

N. Gh. Popovici,  
student în drept.

V. Gh. Gheciu,  
stud. în drept.

Alex. Petresco,  
stud. arhitectură.

Ștefan G. Dumitrescu,  
student la arhitectură.

T. Martinescu,  
student în drept Paris.

Edouard D. Lăzărescu,  
advocat.

Drand Sibescu.

C. S. Rusescu,  
licențiat în drept.

Bianu Vasile,  
licențiat în științe.

bărce de salvare, îl scoaseră din apă, tocmai când era să leșine.

Îl urcară pe vapor, și o săptămână stete între viață și moarte, chinuit de friguri, cari îl scuturau și-l făceau să aiureze. Doctorul de pe vapor, marinarii și călătorii toți îi duceau grija, căci îl vedeau slăbuț și se temeau să nu moară; dar după o săptămână frigurile trecură și Giovannino se vindecă văzând cu ochii, până ce într-o zi, doctorul spuse că a intrat în convalescență.

Cine era copilul acela? Căpitanul vaporului se duse în cabina în care zăcea și-l întrebă, dar băgă de seamă că din pricina frigurilor avute, băiatul își perduse memoria: nu-și mai aducea aminte de nimic.

Ce era de făcut? Se hotărî să-l ție cu ei pe vapor și după ce se vindecă pe deplin, începu să ajute pe marinari, făcându-se din zi în zi mai ager și mai vesel, astfel că în scurt timp, toți îl iubiră.

Călătoria fu lungă, căci vaporul se ducea în America de sud. Printre călători, era unul cu o barbă roșie, căruia îi plăcuse mult băiatul, și când ajunse în portul unde trebuia să se scoabore, îl chemă la o parte, și-i zise:

— Ascultă Giovannino, tu îmi plăci mult. Eu am multe moșii și trăiesc într-o casă în mijlocul câmpiei. Am cai și două fete cari umblă călare, dar n'am un băiat ager și sprinten, care să le întovărăsească. Vrei să vii cu mine?

Giovannino primi, și porni cu domnul cu barba roșie. Fetele lui, îl învățară să umble călare și în puțină vreme, Giovannino le întovărășea peste tot, călare pe un cal roib. Când se întorceau acasă, Giovannino țesăla caii, le da apă și fân, iar seara cădea de somn și de oboseală, dar se simțea mulțumit.

Au trecut așa multe luni și cum băiatul se făcea tot mai vioi și mai deștept, stăpânul său, care avea multe trenuri ale lui, îi zise într-o zi:

— Giovannino, locul tău nu mai este în grajd, așa vrea să te fac ceva mai de seamă. Vrei să te fac ajutor de mașinist la tren? O să ajungi mașinist, pe urmă inginer, și cine știe cum s'or mai schimba lucrurile.

Giovannino primi cu plăcere și se urcă pe o mașină a stăpânului său, lângă mașinist.

Atunci începu o altă viață: ziua și noaptea alerga cu trenul peste câmpii, prin păduri, negru de fum și de cărbuni, cu hainele unse, cu fața arsă de căldura focului și de vânt. Și muncea cu pricepere și cu dragoste, iar mașinistul nu mai tăcea laudându-l.

Și iar au trecut multe luni, dar într-o zi, pe când trenul intra în fuga mare pe un pod, văzu un alt tren ce venea spre al lor. Nu au putut să oprească, și cele două trenuri se ciocniră în mijlocul podului, căzând amândouă în fărâmi.

Giovannino se simți aruncat în sus, pe urmă căzu peste vagoanele sfărâmate, lovindu-se rău cu capul, și leșină.

Niște țărani cari alergaseră în ajutorul timpilor l-au găsit și l-au dus la un spital.

Multe zile, Giovannino a fost în prada gurilor și a delirului, dar cum era voinic, rând se vindecă și cu vindecarea îi veni și memoria și își aduse aminte de trecut. Când fost în stare să iasă din spital, s'a dus la prietarul trenurilor la care fusese grăjdar și tor de mașinist, și-i spuse lui și fetelor sale, era:

— Tata este marchiz, iar castelul nostru patru turnuri și este în vârful unui deal.

Eu vreau să mă întorc acasă, la părinți.

Americanul, care-l iubea mult, îndată ce Giovannino a fost în stare să călătorească, luă cu el pe un vapor și au pornit în Europa.

După o lungă călătorie, vaporul ajunse în port, care era tocmai acela din care pornise vaporul care-l scăpase pe el din mare, și a camul îi zise:

— Giovannino, noi te iubim și te așteptăm aici o săptămână. Dacă în acest timp tu nu vii, vom trimite o șesti părinții, o să ne bucurăm și noi de tine, dar dacă nu i-ai găsi, căci au trecut doi ani de când ai plecat dela castel, vino la noi, vom întoarce toți în America, și o să te bogat ca mine.

Giovannino le mulțami și porni să găsească castelul cu patru turnuri. Întreba pe oricine îl întâlnea, dar toți îi răspundeau că nici un castel cu patru turnuri nu se găsea prin părțile acele. Într-o seară, ostenit, intră într'un han de

I. G. Argenty,  
advocat.

Ioan V. Russu,  
student inginer.

D. Eftimiu,  
stud. în drept.

N. Doșcovici.

Vintilă R. Simulescu,  
doctorand în drept, avocat.

Alexandru Emil Lăzărescu,  
stud. în drept.

**Importanța alegerilor din Muntenegru.** Ni se scrie din Paris: Presa franceză comentează cu o deosebită satisfacție rezultatul alegerilor din Muntenegru. Agitațiunea electorală și rezultatul scrutinului sunt aduse în legătură cu ideea Serbiei mari, idee foarte favorizată la Paris, căci o Serbie mare ar fi îndreptată în primul loc contra Austro-Ungariei, iar aceasta din urmă, fiind amica Germaniei și implicit dușmana Franței, este actualmente în cea mai neagră disgrăție la Paris.

Să examinăm chestiunea. Este de constatat că într'adevăr recentele alegeri muntenegrene s'au făcut pe chestiunea: să se tacă sau să nu se tacă uniunea Muntenegrului cu Serbia? Marele partid sârboi combat pentru triumful ideii că, spre a rezista antagonismului sistematic și intrigelor Austriei, cel mai bun mijloc este de a realiza o fuziune a celor două țări, dacă nu completă cel puțin în ramurile principale ale apărării naționale și ale administrației.

Lupta electorală s'a dat în jurul acestei mari chestiuni slave și rezultatul ei a fost cât se poate de favorabil ideii uniunii sârbo-muntenegrene. Bazat pe acest succes electoral, obținut cu toată propaganda contrară a austrofililor, guvernul Muntenegrului a decis să prezinte Scupștinei un proiect de lege care va dispune că toate marile servicii publice: administrația, armata, justiția și instrucțiunea publică vor fi reconstituite după modelul Serbiei de funcționari și ofițeri sârbi. Armamentul celor două țări va fi unificat în așa fel încât cele două armate nu vor forma, în realitate, decât părțile integrante ale unei mari armate comune sârbo-muntenegrene. În modul acesta Serbia și Muntenegrul vor forma un stat dualist, cu două dinastii și două capitale, dar cu un singur suveran, o singură voință, o singură organizație de stat și cu un scop comun!

## Calomni și instigații împotriva Românilor în presa din Viena.

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 25 Februarie.

Explozia din Dobrișin e explozată, cum o dovedesc diferite semne prea vizibile, în interesul Maghiarilor împotriva Românilor. De abia au sosit primele știri, încă nelămurite despre atentat și în anumite ziare din Viena, a căror relații cu biroul de presă al guvernului ungar sunt notorice, se afirmă că pentru crima săvârșită în Dobrișin trebuie făcut responsabil partidul național român și adică nu numai întru cât acesta a pornit o agitație dela început împotriva înființării episcopiei maghiare și a capului ei, episcopul Miklossy, ci și pentru că urzitorii atentatului în tot cazul ar fi de naționalitate românească. Ziarele vieneze nu s'au mulțumit însă, să inventeze în baza informațiilor benedictioase primite din Budapesta, tot felul de afirmațiuni neînțelese și nedovedite, ci au făcut fel de fel de concluzii, cari, de sine înțelese, toate țintesc să dovedească, că acum se arată numai ce mare greșală s'a făcut, când s'au pornit tratativele cu România, deoarece împotriva „agitațiilor” nu există un alt remediu, decât cea mai nemiloasă severitate. Cel mai îndrăzneț ziar vienez în afirmațiuni și concluzii în privința aceasta e „Neues Wiener Tagblatt”, despre care se știe că în chestiile ungare nu are o părere independentă, ci ca un sclav scrie ceea ce i se dictează de către biroul de presă ungar, respective ce acesta îi permite să scrie. „Neues Wiener Tagblatt” se folosește de raportul corespondentului său din Budapesta pentru a să ridice învinuiri nemaipomenite împotriva comitetului național român cu care a tratat contele Tisza. „Intre membrii acestui comitet — scrie „Neues Wiener Tagblatt” — s'a spus în cercurile opoziționale, că se află cei mai periculoși agitatori (!) cari în viitor vor ridica pretenții și mai nerăsușite, ar cu cât se va arăta guvernul mai tolerant și mai conciliant, cu atât mai îngâmfați vor lupta împotriva punctului de vedere național maghiar”.

Iar într'un alt pasaj vorbește acest ziar de „răsvrățitori” și „agitatori” ai Românilor împotriva statului ungar. Gustului și intențiunii factorilor, cari lansează aceste bânuiele ar corespunde, de sigur, mai bine, dacă pentru Români s'ar proclama staturul, iar conducătorii lor ar fi duși sub furci!

Austriacus.

## „Bureau roumain d'informations politiques”.

Activitatea pentru informarea străinătății.

Arad, 26 Februarie.

Am anunțat zilele trecute că d. Mircea R. Șiriamu, colaboratorul politicii noastre externe, a înființat la Paris un birou special pentru informarea străinătății. Acest birou este destinat să lucreze pentru informarea exactă a *principalelor ziare europene* precum și a ministerelor de externe ale diferitelor state despre chestiunile politice românești.

Biroul va publica un *buletin* periodic, prin care va căuta să informeze presa străină asupra României și a românismului. Se va arăta opiniei europene cari sunt revendicările noastre și, mai ales, care este situația și cari sunt aspirațiunile Românilor din afară de frontierele României libere. Cu o grijă deosebită va fi tratată *chestiunea Românilor din Ungaria*, după date și informațiuni autentice, și avându-se în vedere interesul nostru național.

Activitatea biroului a și început să se manifeste printr'un *comunicat* oferit marilor ziare parisiene despre chestiunea română în Ungaria, scoțându-se în evidență *spiritul șovinist* cu care guvernul ungar a căutat să rezolve chestiunea română cu ocazia tratativelor de pace cu Comitetul Național. Acest comunicat a fost dat nu numai presei parisiene (printre care cităm ziarele *Le Temps* și *Écho de Paris*), ci și „Oficiului central al naționalităților” cu sediul în Paris. Directorul acestui oficiu a răspuns biroului român că va publica comunicatul amintit în proximitatea numărului al buletinului său, care este sub presă.

După ce va strânge cât se poate de mult legăturile cu presa parisiennă „Biroul român de informațiuni politice” va intra în relațiuni și cu presa italiană și, încetul cu încetul, își va extinde activitatea asupra întregii prese europene.

## D. N. Filipescu

despre relațiile dintre România și monarhie.

Arad, 26 Februarie.

D. N. Filipescu, fost ministru de agricultură în cabinetul dlui Titu Maiorescu, iar în ministerul dlui Carp ministru de război, a făcut zilele trecute noi declarații corespondentului din Brăila, al ziarului vienez „Neue Freie Presse” privitor la relațiile dintre România și monarhia austro-ungară.

Corespondentul numitului ziar a atras atențiunea dlui Filipescu asupra efectului neplăcut ce l'a provocat în Ungaria interviewul său acordat ziarului „Az Est”.

„Nici când nu ne-a trecut nici prin gând, nici mie, nici altuia dela noi ca să ne amestecăm în afacerile interne ale unui stat” — a declarat fostul ministru privitor la primul său interview. — „Comunitatea de rasă ne leagă însă cu Români din Ungaria și cu cei din Bucovina. De mai mulți ani ne vin plângeri dela frații cari locuiesc în monarhie și astfel, nouă să ne fie oprit să declarăm, că le dorim succes în străduințele lor de a-și îmbunătăți situația? Prin aceasta doar nu se încearcă nici cel mai mic amestec în politica internă a Austro-Ungariei.

Privitor la concluzia ce s'a făcut din interviewul acordat ziarului „Az Est”, adică că el nu e prieten al Austro-Ungariei și astfel nu ar corespunde dorințelor lui și celor ale dlui Petru

unde mai mulți lucrători beau la mese. Giovannino îi întrebă și pe ei, și unul răspunde:

— La vr'o douăzeci de kilometri de aici este un castel cu patru turnuri, dar nu știu dacă o fi al unui marchiz.

— Cum îi zice castelului? întrebă Giovannino.

— Îi zice castelul Fioravante.

De data asta, Giovannino își aduse aminte și de numele tatălui său: Marchizul Fioravante.

A doua zi, în zori, porni călare, și în galop ajunse pe malul mării pe care îl recunoscuse, dar casa pescarului nu mai era. Se dărimase de un cutremur.

Intră în grădina pustie, gândindu-se la cei patru copii cari fuseseră cei dintâi tovarăși ai lui de jocuri și de odată, văzu la picioarele sale, pe pământ, cheia ruginită pe care o pierduse acum patru ani. O luă, și după multă căutare, găsi poteca pe care plecase de acasă, apucă pe ea la deal, ajunse la ușă, o deschise fără greutate și intră strigând:

— Tată! Mamă!

Când părinții săi, cari îl căutaseră multă vreme și-l credeau mort, îl văzură, îl primară plângând de bucurie. Și când Giovannino le spuse cum a trăit până acum, pe vapor, în grajd și pe mașină, părinții lui începură să-l plângă.

— Nu mă văitați, le răspunde el arătându-și pieptul voinic, căci muncind eu n'am suferit, ci m'am făcut puternic și sănătos. Am învățat ce va să zică să-ți câștigi pâinea muncind, și acum, că m'am întors iar la voi, vreau să muncesc.

— Să muncești tu, un marchiz de Fioravante!... zise tatăl mirat.

— Da, tată, să muncesc pentru binele tuturor. Vom face fabrici pe moșiile tale, căci nu vreau să mai trăiesc fără să fac nimic.

Și așa și făcu. Se întorse în port și a mulțumit americanului și fetelor, de tot ce au făcut pentru el, și după câțiva ani, pe moșiile marchizului de Fioravante, o mulțime de fabrici lucrau cu sute de lucrători, spre bucuria părinților și a muncitorilor.

Din italianește de I. T. Alian.

## Rétay și Benedek

Intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, și altare și statui, — aurre și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.



Carp, fost președinte al partidului conservator, relațiile intime dintre Austro-Ungaria și România, d. Filipescu a spus:

„Nici vorbă nu poate fi despre aceasta. Noi am fi mulțumiți, dacă relațiile de până acum vor fi menținute. Dar noi nu putem purta vina, dacă aceasta în viitor, ceea ce eu nu doresc, ar deveni imposibil. Dta însuși trăiești și vezi în țara aceasta, și astfel nu ți-a putut scăpa din vedere că aici simpatiile față de Austro-Ungaria în toate straturile populației au slăbit esențial, chiar pentru că toată lumea e de părere, că în Petersburg nu s'a stăruit cu tăria necesară, pentru pretențiunile noastre juste”.

Obiecționând corespondentul că contele Berchtold și chiar d. Titu Maiorescu au desmintit aceasta d. Filipescu a continuat:

„Aceasta îmi este cunoscut, dar asupra opiniunii publice n'a avut nici un efect. Aci sunt de pildă Germania și Italia, tovarășii din triplă alianță! Aceste două state au lucrat din adâncul inimei lor pentru noi în timpurile grele. Simpatiile noastre față de aceste două mari puteri n'au pierdut nimic din intensitatea lor, ele au rămas neschimbate. Și apoi aci e rezerva Austro-Ungariei privitor la pacea încheiată în București.”

Observând corespondentul că și Rusia a manifestat aceeași atitudine, fostul ministru a răspuns:

„Austro-Ungaria ne-ar fi putut cruța de aceasta opunere în urma relațiilor ce le avem cu ea”.

Privitor la o alianță ce s'ar fi încheiat între România, Serbia și Grecia cu prilejul vizitei lui Venizelos și Pasici în București, d. Filipescu e de părere că:

„O alianță cu siguranță nu s'a încheiat, ci fără îndoială întrevăderea a avut ca rezultat o apropiere și mai strânsă între aceste trei state”.

## Serbările dela Deva.

Discursul dnei Elena Pop-Hossu-Longin, președinta „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei”.

Arad, 26 Februarie.

În numărul nostru de ieri am publicat un raport vast despre frumoasa adunare a Reuniunii femeilor din Hunedoara. Din lipsă de spațiu am lăsat pentru azi publicarea discursului rostit de doamna președintă a Reuniunii Elena Pop-Hossu-Longin. Acest însuflețit discurs este următorul:

### Onorată adunare generală!

Anul 1913 dispărut, va fi notat în analele cronicelor noastre pe cât de dezastruos și fatal prin multele nenorociri ce au adus asupra noastră continuele ploii și revărsări mari de apă nimicind rodurile câmpurilor mănoase producând astfel multă mizerie și neajunsuri poporului nostru brav și harnic, totuși în alte privințe a fost un an luminat, încoronat de multe succese pe teren cultural și progres generală.

Anul 1913 a adus un mare eveniment și în viața Reuniunilor cu scop cultural și filantropic din țara noastră.

Ideile superioare de concentrare a forțelor, au pătruns prin razele lor binefăcătoare și în problemele de acțiune a societăților noastre femeiești realizând norocos și înfăptuind „Unirea femeilor române din Ungaria”.

Acest fapt, dorit așa de mult, care ne alina viziunile cele mai frumoase trup s'a făcut în zilele luminate ale Rusaliilor din 1913, mulțumită inițiativei și energiei dezvoltate de către cea dintâiu Reuniune a noastră a mamei tuturor: a Reuniunii femeilor române din Brașov.

Abia ne putem da seamă azi încă de însemnătatea mare ce va avea aceasta Uniune pe terenul nizuințelor femeilor române pentru mărirea viitoare a neamului nostru... Căci dacă și până aci, cele vre-o 70 Reuniuni au atins în izolarea lor răzleată rezultate frumoase în sfera lor de activitate, cu cât putem spera în viitor că munca va fi răsplătită de succese și mai bogate proptindu-se și sprijinindu-se reciproc aceste Reuniuni asociate sub emblema Uniunii.

În congresele anuale vom avea de aci în color un for superior, unde toate Reuniunile vor fi date a face seamă despre activitatea unui an de

gestiune și câte porniri și acțiuni folositoare și bune pentru înaintarea scumpului nostru neam românesc se vor duce la îndeplinire având sprijinul reciproc în deviza: Toate pentru una și una pentru toate!

Azi încă abia putem evalua marea putere morală ce se va pronunța în viitoriul apropiat în cadrul acestei organizări noi, care îmbrățează toate problemele care formează baza de operațiune a diferitelor noastre Reuniuni.

Toate nizuințele frumoase cari legitimează existența lor sunt apreciate după cuviință, și concretizate în așa fel încât, dacă va urma o conlucrare conștientă și armonioasă un deceniu nu va trece și vom putea atinge rezultatele cele mai frumoase. Iată în ce formă precisă ne enunță doamna Maria Baiulescu președinta Uniunii femeilor române din Ungaria principiile cari formează baza fundamentală a legăturii ce s'a încheiat în zilele de 12 și 13 Iunie 1913: „că a crește fiicele poporului nostru cât mai desăvârșit și cu cea mai înaltă perfecțiune sufletească spre binele și folosul neamului nostru.

„Ca să cinstim legea părinților noștri, ca cel mai sfânt lăsamânt primit dela ei, legându-ne a-l apăra de veacuri în veacuri; ca să păstrăm comora măiestriei noastre naționale din fiice în fiice, precum am primit-o din neamuri în neamuri”.

„Ca să creștem soții și mame harnice devotate, econoame și agonisitoare la casele fiilor români”.

„Ca să fim bune, blânde și milostive pentru cei bolnavi, pentru cei săraci, pentru cei lipsiți alinându-le durerea”.

„Ca să stăruim cu toate a creia asilul tuturor orfanilor români, Casa milostivirii în cari îi vom adăposti cu toată iubirea noastră de mamă”.

Și pentru că să putem aplica aceste principii și pentru că să putem duce în îndeplinire proiectele noastre, an de an să repetăm aceasta festivitate, an de an să convocăm aceste congrese pe rând la fiecare din Reuniunile asociate.

Noi punem astăzi temelie pe care se va clădi o nouă fortăreață apărătoare a neamului nostru și fiește care întâlnire a noastră va continua a ridica aceasta clădire, pe care o vom străjui-o noi femeile române.

Din citadela noastră vom veghea necontenit cu ochi de Argus, cum să fim de soții și fii neamului nostru, ca alături de ei să punem umărul la întărirea și prosperitatea poporului nostru.

Doamnelor, este încă vast ogorul nesămănat, care cade în sfera activității feminine Muntele mizeriei este mare și mâna care vrea să-l răstoarne este mâna gingașă a femeii. — Dar sfânta Scriptură ne învață, că cu deplină credință și cu voință vom putea muta chiar munții, unite într'un cuget și o simțire cu puteri centralizate să credem că vom putea răsturna și acest munte.

Unite într'un cuget și o simțire vom face trecătoare peste grozava prăpastie dela belșug la mizerie, — căci numai femeia poate fi împăcătoarea nenorocirilor, desnădăjduților și celor desmosteniți.

Este o mândrie pentru femei, că astăzi este capabilă să influențeze în viața unui popor în modul acesta demn de valoare etică. Prin munca sa socială desinteresată femeie a devenit un factor important chiar în viața statelor, pentru că numai ea este capabilă să rezolveze încâtva problema umanitară, numai ea este în stare să fie consolatoarea omenirii.

Uniunea noastră ne va da posibilitatea să conlucram în toate aceste direcțiuni umanitare și mai cu seamă în direcțiunea social-economică, stăruind la îmbunătățirea soartei femeiești, atât în familie cât și ca muncitoare, atât în straturile superioare ale societății, cât și în pătura trainică a țărânimii noastre. Doamnelor, Uniunea noastră va fi reprezentanța grupării tuturor femeilor române din Ungaria și va fi un for răspunzător pentru progresul feminin, va fi un factor important în viața poporului nostru, și este începutul marelui rol social, care este rezervat și femeiei române în viitor.

Femeie prin educațiunea și înălțarea sa sufletească va fi nu numai păstrătoarea și reproducătoarea raselor, ci va trebui să fie regeneratoarea și reorganizatoarea principiilor ce pot ferici omenirea; ea va fi nu numai muma popoarelor, ci educatoarea, civilizatoarea și îngerul păzitor al neamului său. Pentru această țintă ne însoțim într'un cuget și o simțire, și vrem să constituim „Uniunea femeilor din Ungaria”.

Aprețind după marea valoare etică aceste cuvinte de aur rostite cu prilejul sărbătoresc a înființării Uniunii de către una din cele mai alese

fiice a neamului nostru cred, că onorata adunare generală va primi cu însuflețire asocierea Reuniunii noastre și va decide în unanimitate: „că Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei intră în Uniunea femeilor române din Ungaria”.

Trecând la momentele mai însemnate din viața de gestiune al Reuniunii noastre mă restring a remarca cele mai importante și anume: să relevăm succesul frumos al expoziției dela Orăștie unde Atelierul nostru a expus lucrările sale ca secție separată în cadrul marelui expoziții aranjată din prilejul adunării generale a Asociațiunii, constat faptul că atelierul s'a achitat cu aceasta ocaziune în mod demn de chemarea sa stărnind multumiri generală prin lucrările sale și eluțând aprecieri zăritești noastre prin nizuința de-a propaga și mai intensiv arta noastră populară. Tot cu acest prilej avurăm satisfacția de a vedea cum și meșterii noștri aplică tot mai mult în lucrările lor motivele românești întărindu-ne prin aceasta în străduințele cari le urmărește Reuniunea noastră de a crea o industrie specifică națională.

Porturile noastre pitorești încă au fost reprezentate cu ocazia festivităților dela Orăștie și amănec din toate părțile și aci Atelierul nostru însă a avut satisfacția de a vedea în acest simptom realizate străduințele sale pentru cari a muncit în cei 7 ani de când există. Prin introducerea acestor porturi se ajung scopuri însemnate. Să menținem portul nostru frumos indemnând pe țărance a-l ține și a-l păstra în originalitatea lui, iar clasei noastre intelectuale să de prileji așa manifesta dragostea față de marea meșteră care este țărâna română îmbrăcând la prilejuri sărbătorești porturile lor mândre și totodată făcând economii însemnate în jurul toaletelor și gătelelor scumpe cari se fac în folosul străinilor și în paguba noastră.

Toate aceste rezultate obținute Stimatoarele Doamne membre ale acestei Reuniuni ne îndatoresc de a merge pe calea apucată înainte și de a fi propagatoarele fervente a tot ce a ieșit din sufletul creator al poporului nostru ce așa clasic și unic se manifestă în industria lui plină de farmec vrednică de cea mai scumpă luare aminte a noastră.

Să facem totul, ca prin nizuințele noastre să creiăm o epocă de renaștere a mândriei noastre arte țărânești, căci Vă asigur Doamnelor, că viitorul îndepărtat încă va binecuvânta pe modestele muncitoare de azi a acestui cult care simbolizează originea și romanitatea noastră.

Declar adunarea generală de deschisă.

## Din Torontal.

Țăranii noștri și țăranii străini.

— Corespondență specială. —

Nu sunt superstițios, nu cred în credințe deșerte, de multe ori însă îmi vine să cred, că țăranii români din comitatul Torontalului, în unele privințe par că ar fi stăpâniți de duhuri rele.

Curios lucru! Acești țărani fug de lumina; fug de lumina culturii, care cu binefăcătoarele ei raze alungă groaznicul întunec al minții. Ei, în cea mai mare parte a lor, nu cetesc, se feresc de cărți și foi, ca de niște dușmani de moarte.

De multe ori am avut tristul prilej să mă incredințez despre aceasta, căci de câte ori numai ziceam către țărani de ai noștri, țărani bine situați materialicește, ca să aboneze „Poporul Român” ori „Foia Poporului” — aproape întotdeauna am bătut toaca la urechia surdului. A fost mare mirare, dacă vreodată, d. ex. din zece unul, cu chiu și vai, după multă răsădădire, s'a hotărât să jertfească 2 ori 4 coroane pentru abonament.

Ce privește pe țărani străini însă, ei cetesc mai mult decât ai noștri. Aici în orașul Panciova, unde locuiesc și vre-o zece mii sârbi, țărani cetesc mai multe ziare sârbești, ziare, ce apar zilnic. Dar și țărani sârbi dela sate cetesc mult.

Intr'o zi un țaran sârb din comuna Doloave, comună locuită de Români și de Sârbi, văzând la mine ziarul „Românul”, a zis în limba sa națională, adecă sârbește: „D-ta ești român căci văd că citești ziarul „Românul” dela Arad”. Surprins l-am întrebat, că de unde știe el, că „Românul” apare la Arad? (Doamne, câți țărani români de aici, absolut nimic nu știu despre existența „Românului”!) Mi-a spus, că și el ce-



tește un ziar de zi, care apare la Sarajevo, capitala Bosniei, unde de multe ori a citit despre „Românul”. Am stat de vorbă vre-o jumătate de oră cu acest simplu țaran, care, cu o claritate uimitoare a vorbit despre acțiunea României din anul trecut, despre tratativele de pace dintre partidul nostru național și contele Ștefan Tisza, despre prietenia ce trebuie să fie între regatul României și a Serbiei; a mai vorbit apoi despre Ardeal, despre Bosnia și Hertegovina. Mi-a spus și aceea, că în comuna Doloave sunt mai mulți țărani sârbi, cari cetesc acel ziar din Sarajevo.

Spusele țaranului sârb m-au întristat mult. Mi-am adus aminte, că aici la noi, zeci de mii de țărani de ai noștri nu cetesc nici chiar vre-un ziar săptămânal, că ei sunt cu totul nepăsători de luptele noastre naționale. Ei sunt robii gliei. Ei nu știu altă ceva, decât să muncească pământul, să scoată aur din el, pe care apoi, mulțumită multelor deprinderi păgubitoare ale lor, să îl arunce cu amândouă mâinile în pungile tuturor veneticilor.

Cunosc pe un țaran român — are avere de vre-o 50.000 coroane — din comuna mea natală, care auzind că sunt acasă, a venit la mine. Era trist, abătut, ca și când cine știe ce mare nehorocire l-a ajuns. Acest țaran a început vorba: „Am fost săptămâna trecută la bancă, căci am acolo o veșlă (cambiu) ca să plătesc camăta (interesele). Cu 50 fileri însă mi-au întors mai puțin din cele 20 coroane. Nici n'am avut vreme să întreb, că din ce pricină mi-au întors mai puțin, când părintele mi-a pus în mâni călindarul acesta. (Țaranul mi-a arătat un exemplar din „Călindarul Românului”.) N'am îndrăsnit să nu îl primesc. Am venit acuma, să te rog pe d-ta, ca să îl cumperi dela mine, căci eu nu am ce face cu el. Nu am vreme să cetesc...”

Mă opresc aici. Nu fac nici un comentariu. Imi permit însă să întreb — cu toată umilința — *că ce propagandă se face aici la noi, că țărani noștri să se împrietenească cu cetitul, ca să înțeleagă și să se convingă despre marea însemnatate ce reprezintă?*

Alex. Tințartu.

## Atentatul dela Dobrițin.

— Urmărirea. Știri mai noi. —

Arad, 26 Februarie.

Ieri au fost înmormântate cu mare pompă cele trei victime ale bombeii. Au fost de față episcopul, mii de oameni din oraș și numeroase delegațiuni din provincie. Au mai sosit zeci de telegrame de condoleanțe din toate părțile țării, precum și dela *papa din Roma* prin secretarul Martinelli, dela P. S. L. episcopul Dr. Radu al Orăzii-mari și Dr. Hossu, episcopul Gherlei.

### Declarația episcopului.

Aducându-i-se la cunoștință episcopului Miklóssy, că atentatorii ar fi Români, dânsul a răspuns:

— *Nu pot constata că atentatul provine dela Români, deși bănuiala ar fi întemeiată.* Rușii și pravoslavii în general nu au interes să atenteze. Aceasta poate fi părerea tuturor Maghiarilor, cari cugetă normal.

### Suplinitorii.

Ca suplinitori în locurile rămase vacante au fost numiți: protopopul *Ruttkay* din Nyiregyháza în calitate de vicar și agregatul episcopesc din Munkács, *Geza Melles* secretar.

Explozia a nimicit nu numai pe subalternii episcopului ci și averea aflătoare în bani gata și hârtii de valoare. *Printre dărâmături s'au mai aflat 6300 cor., 15 cărți de depuneri, apoi acții etc., cari au fost predate episcopului.*

### Urmărirea atentatorilor.

Cercetările urmează în două direcțiuni: pe urma celor doi călători români din Cernăuți, despre cari s'a dovedit că ei au dat pachetul la poștă; e curentată și *Caterina Bugarski*, femeia misterioasă, care însă în lipsa dovezilor e mai puțin bănuită de complicitate. Atât e sigur că *toți trei au trecut granița țării.*

### Caterina Bugarski.

Despre femeia Bugarski, care a stat în Dobrițin și a dispărut în ziua atentatului, circula diferite știri. Pe de o parte se crede că atentantul ar fi o *răz bunare personală* a ei contra episcopului; pe de altă parte se afirmă că dânsa nu are nici un amestec.

Atât s'a putut constata, că e slavă, origi-

nară din Timișoara. A trăit multă vreme în Budapesta ca dansatoare, apoi a venit caserită la o cafenea din Dobrițin. De aici a plecat la Kiew în Rusia, de unde venea aproape tot la trei luni ca să-și vadă copilul lăsat în grija unei femei din Hajduszoboszló. Când a venit mai pe urmă, în preziua atentatului se zice că *a fost și la palatul episcopesc*, dar episcopul nu are cunoștință despre aceasta. Deși dovezi nu sunt împotriva ei, doar atât că scrisul îi seamănă cu cel din scrisoarea faimoasă, totuși s'a dat ordin de arestare.

### Cercetările în Cernăuți.

Știrea atentatului mai ales în Cernăuți a făcut mare senzație, dovedindu-se că e *atentat politic* și că bomba a fost trimisă de acolo.

Precum am anunțat în numărul de ieri, poliția a dat de urmele atentatorilor și despre aceasta au încunostiințat autoritățile noastre prin următoarea telegramă:

„*Ca autori ai atentatului în urma cercetărilor s'a adevărit că sunt acei indivizi necunoscuți, cari în 19 Februarie au sosit în Cernăuți și au deplasat la hotelul imperial sub numele Silviu Mandatescu, artist și Todor Avram, neguțator — ambii din Iași. Aceștia au expediat banii și pachetul cu bomba pe adresa episcopului, apoi au dispărut.*”

După altă versiune unul a sosit din Iași, celălalt dinspre Galiția.

În urma perchițiilor minuțioase făcute în Cernăuți nu mai încapă îndoială că *aceștia doi sunt atentatorii*. Poliția a aflat din depunerile hotelierului, cum s'a făcut și expediat pachetul; un negustor le-a vândut o lampă electrică de buzunar, care atentatorii au aplicat-o la bombă ca să explodeze. (Șurubul acestei lampe l'au și aflat în pieptul unei victime). Aveau pașapoartele în ordine, așa că nimic nu a dat de bănuț. Asupra amândurora s'a emis mandat de arestare. Au fost anunțate telegrafic și autoritățile române, fiindcă atentatorii au trecut granița în România. *Intrucât atentatul se va dovedi politic, România are drept să nu extradeze pe atentatori.*

### Atentatorii au fost în Dobrițin.

Astăzi cercetările au luat o nouă întorsătură senzațională.

Neguțatorul român (renegat) *Cornel Bo-*

ttó din Dobrițin, cetind numele atentatorilor prin ziare, s'a prezentat la poliție și a declarat următoarele:

— *Pe atentatori îi cunosc.* Pe la începutul lunii Ianuarie a venit într-o zi la mine neguțatorul *Epstein* și m'a rugat să caut pe doi străini, sosiți la hotelul *Frohner*, cari sunt artiști și ar vrea să dea reprezentații, dar nu se pot înțelege cu nimeni, căci nu vorbesc numai românește și franțuzește. Mi-a dat și un bilet cu adresa lor, pe care era scris: *Mandasescu et Comp.*

I-am căutat la hotel, unde i-am aflat conversând românește. Mi-au spus că sunt artiști și ar dori să dea câteva reprezentații cu lupte de box în oraș. Dar imediat au trecut dela subiect și m'au întrebat că sunt mulți Români în Dobrițin? Le-am răspuns că aici nu sunt Români, numai Maghiari gr. cat., la care *Mandasescu* mi-a obiectat că și greco-catolicii sunt Români, însă maghiarizați. După aceea m'au mai întrebat *cum ne împăcăm cu noua episcopie gr. cat. apoi s'au interesat de palatul episcopesc* și a rămas ca să-i mai întâlnesc a doua oară la cafenea. Când i-am căutat nu erau acolo; m'am dus la hotel și i-am aflat pregătiți de drum. Au fost surprinși de sosirea mea și mi-au spus că trebuie să plece în altă parte, deoarece în Dobrițin nu au speranță să poată da reprezentații.

Botto și-a luat rămas bun dela ei și de atunci nu i-a mai văzut. Din depunerile celor ce i-au văzut prin Dobrițin rezultă, că *acești doi necunoscuți sunt tot aceia, cari au trimis ulterior bomba din Cernăuți.*

### Ultime știri.

Din dovezile de până acuma se presupune că întreg atentatul a fost pus la cale de teroriștii ruși. Numai mâna *orhaniei* poate lucra cu astfel de mijloace și cu atâta iscusință.

Episcopul Miklóssy a primit din Budapesta o scrisoare de amenințare de conținutul următor:

„*Dacă ai scăpat acum de bombă, să știi că a doua oră nu o să mai scapi!*”

Poliția caută pe autorul acelei scrisori.

### O insinuație infamă.

Ceeace scrie presa maghiară despre noi, în legătură cu atentatul dela Dobrițin, ajunge ca să se califice de murdărie. Dar știrea care o răspândesc mai nou de dreptul ne revoltă. Cel mai scârbos ziar evreo-maghiar „*Pesti Hir-lap*” în coloanele căruia totdeauna au avut loc cele mai spurcate injurii și insinuații la adresa noastră, în numărul de astăzi scrie, că atentatorii au stat în legătură de aproape cu membrii partidului nostru național pe timpul tratativelor. Ca dovadă arată că pe timpul tratativelor a petrecut în Budapesta în societatea domnilor *Goga* și *Dr. Maniu*, un individ venit din străinătate, care are semnalmentele unuia dintre atentatori și la plecarea a primit bani dela diferiți bărbați ai noștri aflători în capitală.

Or să știe bine că acel individ suspect a fost un escroc ordinar, cu numele *Spiridonow*, care tocmai astfel a înșelat și aici în Arad, dar în Brașov i s'a infundat. Ar trebui duși de perciuni scandalagii dela „*P. H.*” până la temnița din Brașov ca să admire pe acel individ, căruia fără sfială i-ar putea întinde mâna.

Iar noi — lăsând la o parte declarația oficială a comitetului — protestăm din nou cu cea mai mare indignare împotriva acestor acuzații infame. Oare să nu mai fie nimeni, care să pună capăt acelor porniri veninoase, cari, în loc să ne intimideze, trec peste marginea răbdării, care o poate avea un om orcât de calm!



### Declarațiile dlui Dr. Mihali.

Asupra atentatului, dl Dr. Teodor Mihali a declarat corespondentului lui „Az Est” următoarele:

— Abia am ajuns acasă astăzi dela moșia mea și am luat cunoștință din ziare despre nenorocirea groaznică întâmplată la episcopie. Este eschis ca vre-un Român să aibă parte în acest atentat criminal. Așa ceva au putut face numai nihilisții, și e cunoscut că Românii nu au și nici n'au avut vre-odată nihilisți. Dar ori cine ar fi fost atentatorul, cred că împreună cu mine întreagă români-mea îl condamnă hotărît și își exprimă părerea de rău pentru nenorocirea mare.

— Regret că unele ziare maghiare fără nici un argument serios îi acuză pe Români cu acest atentat grav, pe când ancheta de până acuma nu a putut aduce nici o dovadă pozitivă.

— **Protestez contra învinuirii că partidul național ar avea orice legătură cu această crimă.** Așa se vede că unele ziare vreau să se folosească și de această nenorocire ca să întărească chestiunea de naționalitate și să discrediteze cu orice preț apropierea făcută în vremea din urmă.

### PRESA MAGHIARĂ.

„Budapesti Hirlap” scrie sub titlul „Politica și dinamita dela Dobrițin” ....Vinovatul trebuie căutat în primul rând acolo, de unde au fost alimentate agitația și atitudinea ostilă în contra episcopiei maghiare.... Se confirmă, deci, că acei cărora nu le-a fost pe plac înființarea acestei episcopii, cari numai scrâșnind în dinți au lăsat prada maghiară de sub puterea bisericii valahe: iată sunt gata să lupte cu arma, cu dinamita, cu focul, cu pumnalul contra acțiunilor legitime ale națiunii maghiare.

Iar, Europa, după toate poveștile ticăloase despre opresiunea Valahilor, pe cari Valahii le-au răspândit în Europa, cu groază va lua cunoștință despre faptul că atunci, când șeful guvernului maghiar oferă politicianilor Valahi pace și prietenie, aceia, a căror minte s'a întunecat de învățăturile acestor politicieni, printr'un atentat contra unui smerit și pacinic episcop zădărnicesc calea spre pace și prietenie.

Și, ori ce s'ar spune, făptuitorul nu e Maghiar, nici German, nici Slovac, dar nici Sârb”...

„Az Ujság” scrie sub titlul „Culisele politice”: „Că mașina infernală dela Dobrițin a fost destinată dreptul noului episcop greco-catolic Miklóssy, că ideea aceasta a fost concepută tocmai în cercurile politicianilor români nemulțumiți cu înființarea noiei episcopii, aceasta o dovedește nu numai eșuarea tratativelor de împăcare, ci și ancheta dela Cernăuți...”

„Pesti Napló” scrie sub titlul „Anarhie explosibilă”:

„In Zagreb Croații au împușcat cu revolverul, în Budapesta flămânzii fără lucru alungați în stradă propagă răscoală, în parlament călcâiul gărzii parlamentare lovește în dreptul libertății cuvântului, la spatele comitetului „național”, în vreme ce șeful guvernului ungar șoptește în taină și conspirează cu ei, tunurile regelui Carol stau cu gurile căscate, în Dobrițin o mașină infernală umplută cu ecrăzită explodează în palatul episcopesc. Făptuitorii crimei strigătoare la cer sunt Ruteni ori Români, noua și frumoasa Ungarie e stăpânită de o tiranie nebună, credința în dispozițiile legale a dispărut, ca și flacăra unui opaiț gol, cine ar putea nega că ceea ce se întâmplă aici e o anarhie pe față... Duma rusească e o instituție mult mai constituțională decât parlamentul ungar... Dinamita dela Dobrițin, jertfele sfârticate, gemetele răniților au sigilat soarta pactului lui Ștefan Tisza...”

Chestia naționalităților nu se poate rezolvi contra maghiarimei, ci numai deodată cu năcazurile și suferințele poporului maghiar. In caz contrar dinamitele Valahilor vor sfârșici în bucațele această țară nenorocită...”

Se poate afirma cu certitudine că mașina infernală e lucru românesc. Asta o dovedește și episcopul Ștefan Miklóssy în declarația pe care a făcut-o unui ziarist vienez, anume, că atentatul a fost îndreptat în contra persoanei d-sale și că cu siguranță e lucru românesc...

Dacă Românii nu vor da mână de ajutor pentru prinderea atentatorilor, în consecință, dacă adevărații vinovați nu-și vor putea lua pedeapsa în cazul acesta — s'o știe România oficială — acea parte a maghiarimei care se agită mai iute își va răsbuna pe o altă cale pentru asasinatul pe furis valah...”

„Pesti Hirlap” scrie sub titlul „Atentate politice”:

„Autorii morali ai atentatului, după legea logiceii nu pot fi decât aceia dintre Români, cari au agitat și s'au răsvrătit în contra maghiarimei în general și, astfel, și în contra episcopiei gr.-cat. maghiară.

Ori cărei națiuni ar aparține vinovatul în cazul dela Dobrițin, e sigur, că atentatul este rezultatul agitației naționalistilor români, căci numai Românii au fost aceia cari au agitat împotriva episcopiei gr.-cat. maghiare...”

„Budapest” scrie sub titlul: „Sânge rece”: „E mai împede decât lumina soarelui, că e mână valahă, bestiala mână care a trimis teribila mașină infernală. In țara întreagă numai partidul guvernamental nu vrea să recunoască acest fapt.

Noi nu putem să judecăm cu sânge rece. In noi clocoțește sângele și-i rugăm pe acești domni să nu ne forțeze, pentru că nu vom putea să ne dăm seama de ceea ce gândim și eventual am fi gata să facem în aceste momente!”

„Magyar Hirlap”. Sub titlul „Executarea pactului român” baronul Emil Petrichevich-Horváth scrie:

„...Acei buni prieteni ai noștri în străinătate, cari au pregătit pactul român, ba deadreptul l-au forțat sub apăsarea politiceii externe, au știut prea bine, că cea mai mare piedecă a realizării pactului este episcopia gr.-cat. maghiară înființată prin voința Papei și a regelui ungar. Iar deoarece pe altă cale n'au putut să facă să înceteze această episcopie, au recurs după ajutor la cei clasici, după cum se cuvine unor comitajii culti:

Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo! Au mișcat iadul și toate grozăviile acestuia.

Acea mașină infernală care a stâns viața celor doi buni înalți preoți și a nefericitorilor lor tovarăși, nu a fost îndreptată contra episcopiei de Hajdudorog, ci națiunii maghiare.

Atentatul dela Dobrițin va avea ca urmare deșteptarea opiniei publice române ardelenne. Dacă prima veste de „peste hotare” a nimerit în Dobrițin, între o sută de mii de Maghiari, pe acela cărui i-a fost destinată, cu ce nădejdi își pleacă oare capul seara proprietarul maghiar din Ardeal dela graniță, unde el e singurul maghiar și cu simțăminte ascultă el oare în fiecare noapte cântecul de fluier al păstorilor streini, pe care vântul îl aduce aici de „peste hotare?...”

„Magyarország”. Sub titlul „Ce spune dinamita?”, Márton Lovászy scrie:

„...In Ungaria numai un singur simțământ național are dreptul de viață: simțământul maghiar. Orice alt simțământ e o negare fâțișă a unității statului maghiar și un atac îndrăsnit contra dreptului de existență a națiunii maghiare...”

Dinamita dela Dobrițin ne spune hotărît, că o împăcare între idealul național maghiar și naționalismul român este absolut imposibilă.

Mizerabilul atentator dela Dobrițin ne spune: dacă națiunea maghiară vrea să trăiască, ea trebuie să ia lupta pe viață și moarte contra naționalismului român și cu orice preț trebuie să-l învingă...” Iar la alt loc sub titlul „Asasinii dela Dobrițin — Valahii!” același ziar scrie:

„...Făptuitorii bestiali, dușmanii de moarte ai episcopiei gr.-cat. maghiare trebuie căutați între Români...”

„A Nap” scrie sub titlul „Dinamita dela Dobrițin”: „...E incontestabil, că atentatul dela Dobrițin e un atentat îndreptat în contra națiunii maghiare. Românii au reînviat, în cadre mai

mici, dar cu arme mai moderne, grozăviile din 1848. A izbucnit din ei aceea ura nemarginită, care niciodată nu doarme...”

Românii nu au voit să arunce numai reședința episcopieasca din Dobrițin, ei vreau să arunce în aer întreaga Ungarie. Ei întotdeauna și în tot locul jucează ou ecrăzită...”

Iar sub titlul „Uoana după brigantii” același ziar scrie: „...E foarte probabil, că atentatorii sunt din străinătate, dar ideea a fost concepută aici, în pământul de unde au răsărit Kabayukii, sus deamurgul râului Tisza și a afluenților sale, unde preoul conștient de datoria lui e atacat cu hanțepul și sapa, unde a conceput răscoala lui Horea și a lui Cloșca și, unde acum pereții arși și stropiți cu sânge reamintesc grozăviile din 1848: în Mediaș, Brad, Abrud... E foarte probabil, că asasinul s'a întors acasă în munții Maramurășului și ai Sătmăruului, unde otește liniștit știrile despre munca lui sângeroasă...”

„Ujság” din Cluj scrie, sub titlul „Bande de comitajii în Ungaria. Comitajii balcanici au intrat în inima Ungariei”: „...Azi a fost aruncat în aer palatul episcopiei maghiare, mâne vor fi aruncate în aer și vor fi incendiate casele ungurești din Ardeal... Asasinii sunt nu numai acei cari au asasinat în Debrețin, ci și aceia cari sărbătorec ca pe eroi pe toți acei Horea și Cloșca cari jupuesc pelea Maghiarilor... Ce se va întâmpla în Ardeal în cazul când tribunii poporului vor da de știre Valahilor dela munte carl trăesc viață de vite, că: *Vedeți, prima dinamită a explodat deja în Dobrițin; s'a început deja măcelărirea Maghiarilor, pentru ca tot pământul să rămână nouă*”.

Iar sub titlul „Mașina infernală valahă” cunoscutul ungar turbat Dr. Antoniu Kalmár scrie în același ziar: „...E incontestabil, că în această faptă bestială își are partea și mâna cercurilor oficiale din România, deoarece dinamita a fost fabricată cu atată specialitate tehnică și cu precizitate, încât aceasta numai în arsenalul român a putut fi pregătită...”

Adevărații vinovați nu vor putea fi găsiți. De-am putea să găsim măcar cari cercuri românești din Ungaria au stat și stau în legături cu banda asasinilor. Iașii poate sărbătorec pe asasini ca pe eroi naționali, făcătorii de rele de acolo ca dintr'o peșteră de hoți rânjesc către noi.

Cine și acum mai crede că Tisza a cunoscut și ar fi respectat ideea statului național, când a pactat cu acești dinamitarizi criminali, acela n'are mintea întreagă...”

„Budapesti Napló” scrie sub titlul „Pactul valah asasinează”: „...Fie cine știe, că Valahul, măcar dacă i-am da și cămașa de pe noi, rămâne dușmanul, invidiosul, asasinul nostru... Pe aceste fiare a voit Tisza să le îmblânzească cu bucăți de zahăr... A oferit zahăr, unde numai cravașa cu cue ajută...”

E absolut sigur că atentatul a fost săvârșit de Valahi...”

## Chestia românească în camera magnaților.

Interpelația contelui Károlyi Gyula.

Arad, 26 Februarie.

Azi la orele 11 înainte de ameazi s'a întrunit — după cum am anunțat în numărul de ieri — camera magnaților, pentru ca să rezolve proiectele mai recent votate în camera deputaților, între cari reforma presei și reforma curțiilor cu jurați, proiectele despre urcarea contingentului de recruți și despre noile circumscripții electorale.

Față de ședința de azi s'a arătat un interes neobișnuit. Opoziția maghiară anunțase continuarea luptei din parlament împotriva guvernului, în ședințele camerei magnaților. Pe primul plan sunt chestia românească și atentatul din Dobrițin pe cari membrii opoziționali o aduc în discuție încă înainte de a se începe dezbaterile celor 20 puncte puse la ordinea de zi.

După deschiderea ședinței, președintele baronul Samuel Josika propune ca episcopului Miklóssy să i se trimeată felicitări, că a scăpat neatins cu prilejul atentatului din Dobrițin.



imediat după aceasta ia cuvântul înainte de a-l învâta de zi contele Károlyi Gyula, președintele partidului andrassyist din Arad, pentru ca să-l interpeleze pe primul ministru în chestia tratatelor cu Români.

Locuitorii de altă naționalitate ai țării — începând cu maghiarii — au început să se plângă de faptul că guvernul nu acordă decât un tratament egal cu cel acordat maghiarilor. Li s'a acordat concesiuni nu numai pe partea economică ci și pe cea culturală, cari au devenit deja marginile periclitării statului maghiar. E superflu să mai accentuezi egalitatea în fața forurilor judecătorești. Români însă n'au avut să cinstescă aceasta. Ei s'au organizat pe bază naționalistă și tăgăduiesc unitatea statului maghiar.

N'am fi avut nimic de obiectat dacă primul ministru și-ar fi câștigat informații despre naționalitățile. În loc de aceasta însă primul ministru urmează tratative de înțelegere de luni de zile cu așa-numitul comitet național român, care n'are nici îndreptățire, nici autoritate ca să trateze în numele celor 3 milioane de Români, — și în chestiile de guvernare a renumit de un factor comitetul.

Sum convins, că primul ministru care cugetă amănuntele acestei chestii, nu crede, că România suferă vre-o știrbire de drepturi în Ungaria, dar nu sum de o părere cu el, că din meritele tratatelor nu s'ar putea da o interpretare chip logic, că primul ministru n'ar recunoaște îndreptățire a acestor pretențiuni, chiar prin faptul că a purtat tratative. Știm cu toții că în Ungaria se dă crezământ în străinătate atât în România cât și în statele apusene, precum și în naționalitățile din această țară, tuturor veselor tendințioase de rea credință, cari vorbesc despre o asuprire cu forța a naționalităților din Ungaria. Pentru țară nu e irrelevant că oare conducătorii României adoptează aceasta părere greșită, pentru că nu avem nici un motiv ca să nu trăim cu România în cele mai perfecte relații de prietenie. Citez să afirm acum hotărât, că singur numai din faptul că primul ministru caută să se înțeleagă, se târguiește și poartă tratative cu acest comitet român, toate aceste lucruri vor concluda, aceste tratative le vor servi, ca și când în ele s'ar cuprinde în parte recunoașterea acuzațiilor și chiar și primul ministru ar sta pe punctul de vedere, că tratamentul aplicat față de naționalități n'a fost drept și echitabil.

Dacă continuarea tratatelor în astfel de condiții a avut un așa efect, cu atât mai mult confirmă aparența aceasta vorbirea primului ministru rostită deunăzi în parlament despre această chestie. Primul ministru nu numai că se arată sâmbăntă unei culturi străine, ci cu sprijinul statului voiește să promoveze și să îmbogățească această cultură. Trebuie să declar că activitatea aceasta a primului ministru nu numai că e greșită, ci e judec chiar de cea mai periculoasă și criminală. (Aprobări sgomotoase din partea opoziționalilor).

Primul ministru a vorbit în discursul lui din camera deputaților despre restabilirea încrederii și colaborarea armonică cu naționalitățile. Aceasta o dorim și noi. Despre o colaborare armonică însă nu poate fi vorba până când nu vom sta cu toții pe punctul de vedere al ideii statului național maghiar, dar în același timp ei tăgăduiesc acest principiu pentru a cărui înfrângere și modificare tind toate străduințele lor. Nu cred, că în cursul tratatelor primul ministru să nu se fi convins, că Români nu pot fi câștigați pentru această idee, pentru că Români nici când n'au făcut un secret din aceea, că ei numai atunci se vor împăca dacă se va renunța la realizarea ideii statului național maghiar.

Nu poate exista vre-o propagandă naționalistă agitatorică care să poată păgubi cauza națională maghiară, și statul național maghiar, mai mult decât tratativele contelui Tisza, prin cari a fost deșteptată în Români conștiința națională, comunitatea de rasă și alipirea la România într'un grad neimaginabil.

Oratorii adresează următoarea interpelație primului ministru:

1. Cum consideră d. prim-ministru de compatibil cu principiile statului național maghiar unitar recunoașterea oficială a unui partid politic organizat pe baze naționaliste?

2. S'a convins d. prim-ministru despre aceea,

că oare comitetul dela cine și ce fel de autorizație a primit și ce sferă de competență are, și e aplicat a orienta și camera magnaților despre aceasta.

3. Cum concordează d. prim-ministru sporirea și dezvoltarea instituțiilor culturale ale naționalităților cu ajutor de stat cu datoria apărării și a întăririi statului național maghiar unitar?

4. Deodată cu favorurile ce se vor acorda pentru instrucțiunea naționalităților, ce măsuri are de gând să ia în ținuturile locuite de naționalități în interesul instrucțiunii Maghiarilor de acolo, ca acestea să nu-și piardă caracterul lor maghiar?

5. După ce d. prim-ministru a declarat, că nu recunoaște că Români din patrie ar suferi o știrbire de drepturi, iar ambasadorul monarhiei austro-ungare la București a declarat, că are drept acela care afirmă, că Români nu sunt deplin în drepturile lor, cum crede d. prim-ministru, că ambasadorul din București să poată urma o politică în concordantă cu concepția guvernului, iar dacă aceasta n'o crede, aplicat e să tragă consecințele?

După o scurtă pauză primul-ministru, contele Tisza răspunde imediat la interpelația contelui Károlyi.

## Scrisoare din Roma.

Carmen Sylva despre Prințul de Wied. — „Furlana” triumfează. — Mascagni și „Furlana”.

— Dela corespondentul nostru. —

Profesorul Chinigo, albanez, a spus unui ziarist din Roma, modul cum s'a pronunțat Carmen Sylva despre Prințul de Wied, cu ocazia unei audiențe pe care prof. Chinigo a avut-o la grațioasa suverană.

— În Voi, Maestate — i-a zis profesorul, — noi nu vedem numai pe Regina unui popor scump și drag cum este cel român, nu vedem numai pe desăvârșita scriitoare pe care o lume întreagă o admiră; noi albanezii, în Maestatea Voastră vedem și pe mătușa iubitelui nostru suveran, Prințul de Wied.

Augusta Carmen Sylva, a răspuns textual:

— Da, eu am stăruit de nepotul meu să primească coroana Albaniei, pentru că știu că poporul albanez este viteaz și fidel și va iubi pe Suveranul său care se va îngriji de interesele și de propășirea țării sale. Înainte de a primi, nepotul meu a voit să-și dea bine sama de situația specială în care se găsește Albania, a voit să studieze poporul și nevoile lui. Numai după ce s'a convins că o să devie un suveran iubit de întreg norodul, a primit propunerea ce i-a făcut Europa.

„Nepotul meu este un bărbat serios și militar; și dacă pe de o parte va fi energetic, pe de alta va căuta prin propagandă să-și capete simpatiile tuturor Albanezilor, de orice religione ar fi ei. Nepoata mea, principesa de Wied, este un exemplu de soție și de mamă. Este o femeie cultă și activă; serioasă și pictează; este o muzicantă pasionată; coase și brodează. Cu un cuvânt, va fi un prea bun exemplu pentru femeile albaneze, cari vor fi îndemnite de suverana lor, să fie muncitoare și blânde. Știrile cari mi-au venit din Albania nu sunt așa de rele precum s'a zis, astfel că nepotul meu, îndată ce va regula unele chestiuni cu Puterile, va porni spre Albania, cu siguranța de a fi bine primit.”

Profesorul Chinigo a spus M. S. că Albanezii din Italia, din București, din Constanța, din Sofia și din Egipt sunt bucuroși de numirea Prințului de Wied, la care Carmen Sylva a răspuns:

Sunt perfect în curent cu ceea ce Albanezii din colonii, gândesc despre nepotul meu; le mulțumesc tuturor, și te rog pe d-ta să fii interpretul sentimentelor mele, pe lângă dânsii”.

„Dansul Papei”, blânda și grațioasă „Furlana” din zi în zi ia proporții.

În contra destrăbălăturii și puțin grațiosului „Tango”, dansul sanquinarilor indieni din America centrală, Apașii, Furlana s'a ridicat timidă la început, necutezând să apară ea, grațioasă și delicată, în luptă cu violentul și deșchiutul Tango. Dar ea o viorea în mijlocul spinilor Furlana a fost observată, a fost apreciată, a fost euleasă, și azi, în societatea naltă din Roma, la baluri și la reuniuni convocate într'adins, Furlana se dansează în mijlocul atențiunii generale ale publicului, care atras, fascinat de eleganța sa, o urmărește cu plăcere, iar la sfârșit, perechea dântuitoare este viu aplaudată.

Alaltăeri, în marele salon al hotelului Excelsior,

a fost o serată de gală, anume pentru a se vedea dansându-se Furlana.

Au luat parte șapte sute optzeci de persoane: toată aristocrația Romei, toți Ambasadorii, toți Miniștrii, toate personagiile marcante din Roma. Două perechi, una franceză și una italiană, au dansat Furlana. Entuziasmul asistenței a fost colosal. S'a aplaudat mult perechea franceză, dar mai ales cea italiană, care a dansat mai elegant, mai grațios, mai simplu decât perechea franceză, care a adăugat ceva dela ei.

Dansul acesta este de origine venețian și nu datează decât de vr'o sută de ani. Caracteristica lui este grațiozitatea mișcărilor, a pașilor purtați la dreapta și la stânga, a complimentelor și reverențelor ce se fac, cam cum se fac în mesmet sau în gavotă.

În Italia, Tango a pătruns foarte puțin; se joacă mai ales la caffè chantant; dar și în puținele saloane în cari a pătruns, a început să-și piardă farmecul exotic și boluăvicios pe care îl inspirase.

Maestrul Mascagni, care a asistat acum opt zile la Furlana a fost așa de entuziasmat de frumusețea ei, încât a sculat dela pian pe pianist, s'a așezat dânsul, și a cântat pentru ea să joace Furlana. Apoi, a făgăduit că va compune într'adins o bucată pentru acest grațios dans.

I. T. Allan.

## Scrisoare din Lipsca.

Lipsca, la 22 Februarie.

Cu toată că în Lipsca este un număr frumusele de studenți români, nu ne întâlnim decât doar din când în când în câte-o cafea. În felul acesta s'a născut ideea, că ar fi bine să convenim toți studenții români și să ne cunoaștem unii pe alții, formând astfel între noi o legătură mai strânsă. Și cât de frumoasă a fost acea seară, în care cu toții ne-am întâlnit la „Burgkeller” lângă vechea și romantica primărie de odinioară a orașului, nu departe de „Auersbachkeller” care e acum clădită din nou, pierzând prin aceasta originalitatea și acel romanticism mistic cum e în Faust. Ne-am convins atunci, că nu suntem puțini, căci eram peste 30 inși de față. Acum nu ne mai eram străini, ci par'că ne aflam pe plaiurile noastre. Și doina, acea adâncă expresie a sufletului românesc a început să răsune în acest oraș german, care pe străini nu-i prea vede bucuros. — Programul nostru a fost deocamdată să convenim cu toții în fiecare săptămână odată, să discutăm prietenește unele chestii cari ne privește viitorul nostru apropiat. Și ne-am ținut de cuvânt. Am serbat Crăciunul împreună, iar de 10 Mai am făcut o frumoasă excursie sub conducerea dlui profesor Weigand în pădurea seculară ce împrejmuește orașul Lipsca, cu arbori gigantici, cari îți aduc aminte de figurile din mitologia germană, și în ale căror coroane mamestoase răsună simfoniele miilor de cântăreți într'aripați. — Mobilizarea armatei române ne-a răscolit. Nu se mai vorbea între prieteni și la societate, decât de război. Cu ce mândrie am condus pe frații din regat până la trenul, ce avea să-i ducă, unde erau chemați să-și împlinescă datoria către patrie! Era o dimineață frumoasă, în care soarele părea a străluci cu mai multă splendoare decât altă dată, căci era o zi de sărbătoare pentru noi Români! Și noi stam îndurerați, că nu putem să-i urmăm, și durerea unui neam obidit a străpuns sufletul nostru cu sulță de foc. „Glorie României, sufletul nostru e cu voi” a fost salutul nostru de despărțire.

În anul curent de studii „Societatea” a luat nouă viață și începe a-și legitima și numele, intru cât s'a impus o taxă lunară pentru fiecare membru, din care se plătește abonamentul ziarelor și revistelor ce le primim. Ne-am cumpărat și un dulap pentru cărți și reviste. Acum deci dulap avem, numai cărți ne mai trebuie! Și ne „grămădim laolaltă”, cum zice un confrate din Basarabia în fiecare Sâmbătă, ne întreținem prietenește, avem un pianino, cântăm și jucăm jocuri voinicești când avem chef și inspirație. — Cej mai mulți dintre noi studiază la universitate. Ne aflăm însă și câțiva fii ai muzelor. Aici deci mă simt la largul meu, și nu voi lăsa admiratorii muzicii fără informațiuni din tradiționalul oraș muzical, unde cel mai mare compozitor de operă, Richard Wagner, a văzut primele raze de lumină.

În întreg sezonul de iarnă se dau concerte la renumita sală de muzică „Gewandhaus” în fiecare Joi seara. Dirigentul acestei renumite orchestre e Arthur Nikisch, unul dintre cei mai mari capelmăstri ai lumii, care îți face impresia unui Napoleon, când conduce cu bagheta-i fermecată orchestra.—

S'au cântat simfonii ale compozitorilor clasici și moderni. Așa de ex. „Also sprach Zarathustra” poezie simfonică de Richard Strauss, corifeul muzicii moderne germane. În crearea acestei poezii simfonice s'a folosit Strauss de opera filosofică a lui Nietzsche: „Also sprach Zarathustra”. Într'adevăr e ceva sublim ce auzi la acest compozitor genial. Instrumentația e de o plasticitate ne mai pomenită. Pe lângă toate instrumentele de orchestră se mai folosește și de orgă, tratându-o ca instrument de orchestră. Un murmur lung (tremolo) de contrabasuri și timpani, cu orga și contrafagotul în contrast, motivul deșteptării la trompete, o erupție de orchestră, un crescendo colosal de timpani, o culminație la toate instrumentele, cari tac brusc mai rămânând orga, ce se aude ca din alte sfere. Parcă auzi răsunetul pustiei în care a trăit Zarathustra 10 ani meditând, când într'o dimineață se sculă deodată cu aurora, preamărind soarele și se coboară spre a învăța poporul.

S'a mai cântat și simfonia patetică a lui Tschai-kowsky, care e plină de duhul muzicii populare rusești ce are multă asemănare cu muzica românească. O lucrare genială, devenită populară în toată lumea muzicală și care ar trebui să o cunoască cu deosebire toți Românii, cari ar vrea să afle ce se poate face din motivele noastre populare. Din nefericire s'a cântat după Strauss, lăsând astfel o mai puțină impresie.

Ioan Harșia.

## INFORMAȚIUNI

Arad, 26 Februarie 1914.

**Mersul vremii.** Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, la sud și apus ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moale.

Temperatura la amiază a fost: 11.5 C.

**Un protest al studențimei române din Bucovina.** Se anunță din Cernăuți: Zilele acestea studențimea română din Cernăuți, a ținut în palatul național o mare întrunire publică de protest contra deputatului Dr. Aurel Onciul care a publicat un articol în „Viața românească” din Iași relativ la Românii bucovineni. În urma mai multor discursuri violente s'a votat următoarea motiune: „*Studențimea română dela universitatea din Cernăuți întrunită în adunarea din 20 Februarie 1914 în sala Armoniei în chestia articolului dlui deputat Aurel cav. de Onciul privitor la pretinsa romanizare a Bucovinei, publicat de curând în revista ieșană „Viața românească”, constată pe temeiul probelor istorice susținute în mod științific și de profesorul de istorie dela universitatea din Cernăuți d. Dr. Iancu Nistor în conferința sa din 14 Februarie 1914, că cele profesate de d. Onciul în acest articol și propovăduite în mod interesat de un șir de ani încoace, sunt falsificări dovedite ale adevărului istoric, prin cari dsa se pune față de neamul său în acelaș raport ca și cei mai aprigi dusmani ai noștri. Rutenii, în frunte cu renegatul Coco Vasilco și condamnă ținuta aceasta neromânească.*”

**Abdicarea regelui Nichita.** Ziarul „Utro Rossi” află din Petersburg că în curând regele Nichita al Muntenegrului va abdica în favoarea regelui Petru al Serbiei. În acest fel se va face unirea celor două state, însă abdicarea regelui Nichita e condiționată: moștenitorii săi vor avea dreptul să moștenească după moartea regelui Petru tronul regatului sârbo-muntenegrean.

**Căsătoria lui Enver Pașa.** Din Constantinopol se anunță: Căsătoria ministrului de război Enver Pașa cu princessa Nadjee, fiica Sultanului, va avea loc în Joia viitoare. Pentru această sărbătoare se fac mari pregătiri.

**Al III-lea congres de pace la Haga.** Guvernul Statelor-Unite a făcut Angliei și Țării-or-de-jos propunerea asupra formării unui comitet internațional pentru pregătirea programului congresului al III-lea de pace.

**Afacerea de spionaj din Elveția.** S'a stabilit că ofițerul francez Languier, care e implicat într'o afacere de spionaj, a întreținut relațiuni cu vre-o 60 spioni dintre cari opt au fost expulzați.

Guvernul elvețian e hotărât să pună capăt spionajului internațional pe teritoriul Elveției.

**Albanezii din București** au luat inițiativa confecționării unor drapele naționale albaneze, ce

vor fi arborate la toate magazinele și casele albanezilor aflători în Bucurști cât și în toată România, în ziua, când principele Wilhelm de Wied va intra în noul stat.

**Un pichet de Albanezi pe teritoriul grecesc.** Ziarul „Tribuna” din Roma comentând știrea pornită din Atena că un pichet albanez sub comanda unui ofițer olandez ar fi trecut în teritoriul grecesc, zice că nu e cu puțință această abatere, întrucât ofițerii olandezi cunosc bine linia graniței. (A. T. I.)

**Credite militare în Rusia.** Din Petersburg se anunță: Ministrul de finanțe va cere Dumei un credit de 105 milioane în vederea mobilizării de încercare ce va începe la 15 Martie.

„Novoje Vremja” anunță că și comandantul fotei ruse din Marea Neagră a primit ordin să concentreze rezerviștii pe ziua de 18 Martie.

**Trecerea Atlanticului în aeroplan.** Locotenentul englez Porte, care trece drept un aviator ăscutit, va încerca să treacă în curând Atlanticul în aeroplan.

În cazul când aviatorul englez va reuși să ducă la bun sfârșit periculoasa sarcină pe care și-a luat-o se va putea spune că în istoria aviației a fost scrisă una din paginile cele mai glorioase.

**Populația Bucovinei.** La recensământul din 1910 s'a constatat că populația Bucovinei atinge cifra de 800.068 locuitori. La finele anului 1913 comisiunea statistică a calculat numărul locuitorilor la 850.000.

**Conducătorul unui balon german arestat în Rusia.** Inginerul Berliner, conducătorul unui balon german, care a aterizat zilele trecute în Rusia, fiind bănuțit ca spion, a fost arestat.

**Furtuni în Marea Mediterană.** După știrile venite din Paris, pe Mediterană domnesc îngrozitoare furtuni. În portul Toulon furtunile au cauzat mari pagube. În Marseille vapoarele au fost greu avariate. Multe vapoare și-au pierdut urma și câteva s'au scufundat.

**Sinuciderea unui consul.** După cum se anunță din Nizza, Dr. Gordineau consulul belgian din Monte-Carlo, s'a sinucis trăgându-și un foc de revolver în cap. Ca motiv se ia depresiunea sufletească. Dr. Gordineanu a fost de 20 de ani reprezentantul Belgiei în Monte-Carlo.

**Furtuni în Spania.** În întreagă Spania continuă vijeliile. În Valencia furtuna a zdrobit coșul palatului poliției cauzând moartea a trei persoane și rănind grav 7 persoane. În Puertellane, a fost omorât un lucrător, care era ocupat la repararea unui pod. Mulți lucrători au fost răniți.

**Nenorocirea de pe vasul „Kaiser”** Din Berlin se anunță: Din izvor competent se declară inexactă știrea din Rio de Janeiro anunțând moartea mecanicului șef Schaedla al vasului german „Kaiser”. Acela care a murit e inginerul Stegemann care, împușcat din greșală cu un foc de revolver a încetat din viață.

**Pentru o înțelegere spano-italo-franceză.** Se telegrafiază din Madrid că ziarele spaniole salută cu cuvinte măgulitoare întemeierea „comitetului executiv Italia Spania” menit să lucreze la strângerea legăturilor economice și politice mai strânse între ambele țări. Ziarele spaniole amintesc că prezentul ca și viitorul Africii septentrionale, dela Egipt până la Atlantic, este în mâna Italianilor și spaniolilor. În ceea ce privește puterea colonizatoare, munca și activitatea, în mâna Francezilor în ceea ce privește capitalurile și administrația. În înțelegerea franco-italo-spaniolă — așa scrie ziarul „Mundo” — este o forță neînvingătoare, condițiunea rasei care dacă pe deoparte nu va putea zădărnici niciodată posibilitatea unei asociațiuni latine, pe de altă parte stabilește chiar de pe acuma, între Italia și Spania o armonie de interese mai mare și mai strânsă. Spania și Italia trebuie să înțeleagă pentru binele lor comun, și dacă astfel de înțelegere se va putea încheia împreună cu Franța, cu atât mai bine. E timp ca noi Spaniolii, — așa încheie ziarul „Mundo” — să începem a ne gândi serios la o alianță cu Italia.

**O luptă de box a lui Johnson.** Din Paris se anunță: Cunoscutul boxer Iak Johnson le-a oferit parisienilor o priveliște rară bătându-se

pe stradă. Johnson trecea cu soția sa în automobil pe strada Faubourg. Înaintea unui bilet oprit automobilul și a intrat să bea ceva vreme ce soția sa îl aștepta afară, în automobil. Din întâmplare a trecut pe acolo rivalul odinioară al lui Johnson cu numele Galvi, și i-a spus soției niște vorbe ofenzatoare. Johnson a ieșit din birt și a aplicat lui Galvi sdravăn pumn, doborându-l la pământ. La multă a alergat la priveliștea rară.

**Moartea marelui duce de Toscana.** leni fost înmormântate în Roma rămășițele pământești ale marelui duce de Toscana Leopold II-lea.

**Un nou record aviatic.** Din Petersburg se anunță: Pilotul Sikorsky a sburat ieri cu aparat Ilia Murowet cu 16 pasageri, și-un câin în timp de 10 minute la o înălțime de 3000 metri Sikorsky a bătut record, prin greutatea în kilograme, afară de benzină și de oleiu.

**Înaintarea colonelului Miani în Tripoli.** Ziarele din Roma primesc dela Tripoli știrea că toate triburile din jurul razei Ghat au făcut de supunere la sosirea colonelului Miani și e în marș spre Murzuk.

**Sporirea armatei rusești.** „Novoje Vremja” anunță că ministrul de război Suchomlinov depune în curând un important proiect de lege pe biroul Dumei. Proiectul se referă la credite necesare pentru realizarea reformelor militare. După o altă versiune creditul cerut de ministrul de război se va întrebuiți pentru înființarea 3 corpuri de armată la granița de vest.

„Lokalanzeiger” află din Petersburg că guvernul rus va depune în curând un important proiect militar pe biroul Dumei, prin care cer mari credite pe seama ministerului de război. Ministrul de război a început tratativele frunțașii octombriști în vederea votării creditelor.

**Suspendarea manevrelor anuale în Anglia.** Din Londra se anunță că față de gravitatea situației internaționale ce nu permite facerea economiei cu privire la construirea de noi vase ministrul marinei d. Churchill a decis să se suspende economii din suma acordată de amintite pentru facerea manevrelor anuale.

În acest scop manevrele ce se făceau de obicei pe la începutul verei nu vor mai avea anul acesta.

Guvernul german va cere parlamentului credite suplimentare pentru fabricarea imediată a unui nou sistem de armă pentru infanterie. E vorba de o armă automată. Glontețele au o viteză inițială de 800 metri pe secundă, tracectoria este din cele mai întinse: 3000 metri la 1000 metri.

**Kaizărul la Korfu.** „Corriere della Sera” anunță, că la trecerea împăratului Wilhelm spre Korfu, regele Victor Emanuel al va saluta la Văneția.

**x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmanna, farmacie la „Lăcaș de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.** (MI 162)

**Nagy Jenő,**

specialist pentru dinți artizistalți fără paină

**CLUJ—KOLOZSVAR**

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

**Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,**

**Ordinează ziua întreagă.**



**Cronica socială.**

**Serată teatrală în Arad.** Clubul sportiv român „Gloria” din Arad are onoarea a vă invita la serata teatrală împreună cu dans care se va ține la 28 Februarie st. n. 1914, în salele „Casei Naționale”. Inceputul la oarele 8 și jum. seara. Prețul de intrare: Loc rezervat 3 cor., locul I. 2 cor., locul II 1.50 cor., loc de stat 1 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul clubului. Suprasolvirile marinimoase sunt primite cu mulțumită.

Se va juca „O ședință comunală” comedie în 2 acte de Gh. Stoica.

**Reprezentatie teatrală în Ighiu.** Primiți următoarele: În Nr. 29 al prețuitului dv. ziar a apărut un raport cu titlul din fruntea acestor rânduri, despre petrecerea ce s'a aranjat în 12 Februarie, la școala gr. cat. din Ighiu. În acel raport se atribuie meritul reușitei, tânărului preot A. Andrea. De fapt însă meritul acesta îi revine dlui învățător N. Avram, care cu un zel de toată lauda a instruit corul și pe diletanți, încă de pe la inceputul lunii Noemvrie. Iar preotul A. Andrea nici măcar odată n'a participat la probe.

Cu atât mai puțin a vorbit în pauză despre neînțelegerile confesionale ce s'ar fi incubat între conducătorii frunțașei noastre comune. Dar nici n'ar fi putut vorbi despre neînțelegeri, căci ele n'au existat în trecut și nu există nici astăzi; peste tot, dânsul n'a vorbit.

Faptul e, că pe baza înțeleșului frunțașilor de ambe confesiuni, s'a aranjat întâi o petrecere, — de asemenea foarte reușită, cu cor și teatru — la școală gr. or., la care a luat parte toți frunțașii și întreg poporul gr. cat., ca apoi la rândul lor să se achite în aceeași măsură și frunțașii și poporul gr. or., ceea ce s'a și întâmplat. Ori aceasta nu se poate numi înțelegerere? Ba da! Înțelegerere și emulație nobilă, care numai urmări bune poate avea atât pentru frunțași cât și pentru poporul de ambe confesiunile.

Se pare, că corespondentul dv. ocazional a voit să-i aplice părintelui Andrea o lecție, scriind că a făcut tot, ceea ce ar fi trebuit numai să facă. Considerând însă, că și-a ocupat postul numai de trei luni, a fost prea sever.

Cine însă nu cunoaște împrejurările, a luat drept bani buni tot ce a scris corespondentul dv. atât ce privește pe păr. Andrea personal, cât și pretinsele neînțelegeri confesionale, ceea ce e jignitor pentru cei ce au fost desconsiderați sau invinuiți pe nedrept. Sunt convins, că și tânărul nostru preot A. Andrea a luat în nume de rău faptul, că i se atribuie merite, pe cari numai de acum are de gând să și le câștige.

Atât numai, pentru fixarea adevărului.

**ECONOMIA**

**Bursa de cereale din Budapesta.**  
(După 50 kgr.)

— 26 Februarie.

Grâu pe Aprilie	12.27
Grâu pe Maiu	12.12
Grâu pe Octomvrie	11.02
Secară pe Aprilie	9.32
Secară pe Octomvrie	8.60
Ovăs pe Aprilie	7.58
Ovăs pe Octomvrie	7.62
Porumb pe Maiu	6.72

**POȘTA ADMINISTRAȚIEI.**

Andrei Russu, Turda. Am primit 28 cor. în abonament până la 31 Dec. 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

**MULTUMITĂ PUBLICĂ.**

Subscrisul, fiind asigurat reciproc cu soția mea la institutul de asigurare „Transsilvania” în Sibiu, și cam după 10 luni dela efecțiunea asigurării moartea nemiloasă răpindu-mi buna soție și pruncilor mei minoreni mama iubitoare, când am substernut institutului actele de lipsă pentru liquidarea sumei asigurate, totodată mi-am înaintat și rugarea, ca luând în considerare starea deplorabilă în care mă aflu cu familia după înmormântarea soției, să-mi anticipeze oareși-care sumă până la terminul de plată. Direcțiunea acestui institut nu numai mi-a împlinit aceasta rugare, ci mi-a plătit înainte de termen întreg capitalul deodată. Pentru acest act generos, îmi exprim onor. Direcțiunii a institutului „Transsilvania” mulțumita mea profundă, promițând solemn a recomanda acest institut solid fiecărui care dorește a se îngriji de viitorul familiei sale prin contractarea vre-unei asigurări.

Ilteu, la 13 Februarie 1914.

Ta 1880—1

Iuliu I. Givulescu.

**ANUNȚ.**

O mașină de treerat mână de motor cu benzin, în stare bună, împreună cu toate instrumentele aparținătoare, din cauza neînțelegerii dintre societari pe lângă condițiuni favorabile se află de vânzare. Lămuriri atât verbale cât și în scris se pot cere dela

MIA BLAGOE, econ.

NAGYCSANÁD up Kiscsanád (Torontál m.)  
Ba 1883—3

**UN**

**CANDIDAT DE ADVOCAT**  
cu praxă află aplicare momentană în cancelaria avocatului Dr. Octavian Cernea în Zârnești (Zernest).

(Ce 1871)

**Se caută** pentru cancelarie avocațială o domnișoară care scrie la mașină și posedă limba română.

Ofertele sunt a se prezenta în persoană între orele 3—5 p. m la subscrisul.

Dr. Molnár Oszkár  
advocat.

Mo 1887—2

ARAD, Erzsébet-királyné körút 37.

**Caut** un conducător de cancelarie (substituit de avocat sau candidat cu praxă deplină.)

Dr. Eugen Mezei  
advocat.

Me 1881—3

Felvincz.



**Pruni bosnieci**

„Regina Balcanilor”, — „Regina Bosniei” și — „Țarul Dușan”.

ultoi puternici, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

**Savo T. Kojdici**

în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-herțegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultoi puternici, pe ales, de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia) Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chigr. cor. 6.— dela Brčko.

(Ko 1841—20)



Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

**Ifj. UTRI PÁL**

Baja, str. Erzsébet Királyné nr. 58.

Oferă on. public *matrațe excelente de sârmă p. paturi*, în orice mărime, cu prețul de 8 cor. Trimițându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grădină și vii, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru galițe, prizătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloșani, acoperitoare pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în bransa mea. (U 1463)



**NOUȚATE!**

**NOUȚATE!**

**Cremă de VIORELE**

franceză, pentru față are efect nelntrecut.

După afirmațiile chimiștilor renumiți acesta e cel mai bun și mai nevătmător mijloc cosmetic pentru față. Întrebuințând această cremă de vioarele franceză, atât tinerii cât vrâstnicii capătă o față de-o frumseță extraordinară, după o întrebuințare de 2—3 ori pielea feței se inviorează, se catifelează și primește o culoare albă trandaferie, dispar încreșturile, sbârciturile, pistruiile (alunețele), petele și orice fel de sgrăbunțe. CREMA de VIORELE franceză nu numai înfrumșetează fața, ci o și conservă și o scutește împotriva influențelor vremii, soarelui și a vântului. Crema de vioarele franceză se poate întrebuința și ziua, pentru că pielea o absoarbe curând și nu scipește de ea, iar după întrebuințare nu mai e necesar a întrebuința și pudră.

O pregătește și se poate comanda cu poșta dela **IVAGSKOVICS M. farmacia „Szent-János” NAGYKIKINDA.** Un borcan comanda cu poșta dela **IVAGSKOVICS M. farmacia „Szent-János” NAGYKIKINDA.** Un borcan comanda de 6 borcane expedierea se face franco. Tot acolo se poate comanda și preparatul „NOARIN” a lui Ivagkovics care este cel mai excelent și mai nestricăcios vopsitor pentru păr care în decurs de 10 minute dă părului culoare castanie închisă sau neagră, așa, că nici chiar cei din apropiere nu pot observa vopseaua, nu murdărești și menține culoarea luni de zile. — Prețul unei sticle 3 cor. Să ne păzim de imitații și falsificațiuni!

Cine vînde mai departe fabricantului, acela capătă 1 tuțet cu 8 coroane 40 flori și îl trimite franco.

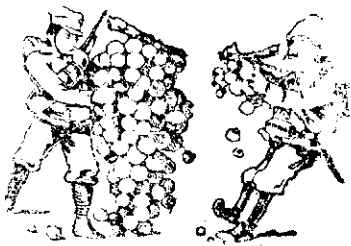
**Bataturile,**

scortocenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”  
1 sticlă 1 cor., francată  
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CGROANÁ” la Győr.

**VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ**

He 1429



precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

**FR. CASPARI**

(Nagyküküllő vm.)

Mediaș. — Medgyes.

Serviciu conștiințios.

Suturi garantate.

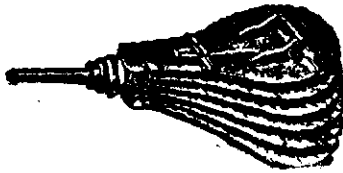
Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77-

**Juristics Márton**

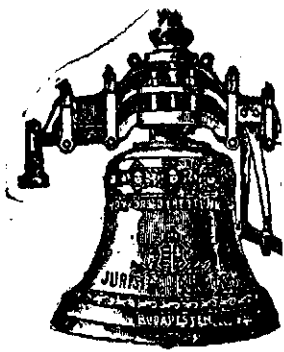
BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în aceasta branșă: expedează clopote excelente cu tonuri curate și pline, retoarnă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută statui drepte și orizontale din fer de clopote, cu prețuri moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere.



Mai departe execut tot felul de aranjament complete pentru ateliere de lăcătușerie și făurărie

motor de clopote și fabricant de statui pentru clopote

**BĂIEȘIT!**

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare, foarte potrivite și promovătoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrilor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.**

**STEMMER A. JÓZSEF**

specialist

(Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

**HEGYI JÁNOS, lăcătuș**

măstru lăcătuș. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövist-utca (Casa proprie)

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfecle și secică, despoctoare de porumb, rășnițe de orz, mașini exortante pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitate și perfecția lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanție. (He 1527)

**Călbeaza**

la oi, capre, porci și vite mari (boi și vaci) se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oale costă 60 fil. — O doză (porție) pentru vite mari costă 3 coroane.

On. public e rugat, ca dintr'o comună să se unească mai mulți la comande, căci plata poștei le vine așa mai ieftin. La comande peste 100 cor. jumătate din preț să se trimită înainte, comande de probă nu se trimit mai puțin decât pentru 10 oi. — Comandele se pot face numai dela:

**SIMION ONICIU, apotecar în Abrud (Abrudbánya).****SCRISORI DE MULTĂMITĂ.**

St. Dle Oniciu! Medicina trimisă pentru 10 oi de probă, a avut efect foarte bun, pentru care așa din partea mea, cât și dela cultivatorii de oi, primiți mulțămirile noastre. Acum te rog pentru 151 oi medicină expres. Celelalte comande vor urma. — Nagylaposnot. — Cu toată stîmă:

Aurel Bărsan m. p., comerciant.

Medicina trimisă de D-ta a avut rezultat bun; vitele de Schweitz au făcut în pace și încep a se întrîmă; le-a folosit minunat; să trăiți la mulți ani și Vă doresc, ca Dumnezeu să vă ajute a pregăti medicinile comandate bine și de grabă.

Vasile Pop m. p., (Ragla).

Aduc mulțumirile mele; doctoriile contra călbezii sunt foarte bune. Oilor, cari au fost cu gușă după ce au luat doctoria, li s'au tras gușele și o parte din ele o fătat.

Nicolae Dadarlat din Mândra (Alba-inferioară).

Medicina de probă a avut deplin efect, vă rog deci încă pentru 30 oi, să le putem mântui de petre.

Alexandru Cordos m. p., din Recea-Cristur.

St. Dle! Cu leacul contra călbezei ce am procurat dela Dv, am probat cu 10 oi dovedindu-se de foarte bună, am tăiat una după 2 săptămâni de folosință și n'am mai găsit în ea decât 6 fire și acele încă moarte, de acela vă rog încă pentru 30 oi, cât mai îngrabă. — Somostelke, 29 Dec, 1913. Ian Frâncu m. p. com.

St. Dle apotecar! Probând leacul Dv. contra călbezei, m'am convins că e foarte bun, căci după 48 de ceasuri, lapdă călbeaza moartă în gunoi. — Cea mai mare mulțămire îți aduc din inimă. — Mihaești (Hunyad-Dobra) 1914 I. 21.

Martinescu George I. Alexandru.

**Dufek Kálmán,**

atelier de colorat și fabrică de curățare pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 1

Recomadă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințios și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.



Du 1345

NUMAI ÎN SALONUL DE MOD

**GEORGE RUMME**

SIBIU, Honterusgasse 2

se execută costumele cele mai bune englezești, precum și alte haine. Pe dispoziția stîm. dame cele mai noi și sice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie probe în 6 oare de două ori. Hainele de doliu le execută în 12 ore.

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezint oriunde pe speșele proprie.

Să ne păzim de imitații și falsificațiuni.



# „VATRA”, institut de credit și economii, societate pe acții în CLUJ.

## Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VATRA”, societate pe acții în Cluj, se invită în sensul statutelor la

### a VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cluj la 18 Martie n. a. c. la 10 ore a. m. în localul institutului (strada Kossuth L. Nr. 26). În caz, când la aceasta adunare nu s'ar prezenta numărul de acționari cerut de statute, prin aceasta se convoacă adunarea generală în sensul §-ului 23 din statute pe ziua de 1 Aprilie 1914 la 10 ore a. m.

#### ORDINEA DE ZI:

- |  |   |
|--|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Deschiderea adunării generale.</li> <li>2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, despre rezultatul gestiunii anului trecut.</li> <li>3. Deciziune asupra bilanțului anual pe baza acestor rapoarte.</li> <li>4. Darea absolutorului membrilor direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Deciziune asupra împărțirii profitului curat.</li> <li>6. Statorirea salarelor și marcelor de prezență pentru membri din direcțiune și comitetul de supraveghiere.</li> <li>7. Alegerea alor 3 membri din direcțiune în sensul statutelor.</li> <li>8. Alegerea comitetului de supraveghiere cu mandat pe 3 ani.</li> <li>9. Propuneri din partea direcțiunii.</li> </ol> |
|--|---|

Domnii acționari cari voesc să participe la adunarea generală sunt rugați a-și depune acțiunile înainte de deschiderea adunării generale la casa institutului conform § 19 din statute cum și documentele de plenipotență.

Acțiunile se pot depune și la următoarele institute: „Albina” și „Lumina” Sibiu, „Cassa de păstrare” Săliște, „Mielul” și „Mărgineana” Poiana, „Murășana” Reghin, „Cassa de păstrare” Mercurea, „Coroana” Bistrița, „Mercur” Năsăud, „Someșana” Dej, „Vlădeasa” Huedin, „Brădetul” Orlat, dară cel mult până în 14 Martie st. n. 1914.

Din ședința plenară a direcțiunii „Vatra”, ținută în 9 Februarie 1914.

Direcțiunea.

Activa — Vagyon.	Contul Bilanț cu 31 Dec. 1913. — Mérleg számla 1913 Dec. hó 31-én.		Pasiva — Teher.	
Cassa — Pénztári készlet . . . . .	29981.45		Capital societar — Alaptőke . . . . .	400000 —
Bon în Giro — Giro számla . . . . .	1014.96	30996.41	Fond de rezervă — Tartalékalap . . . . .	66430 —
Cambii — váltók . . . . .	847236 —	847236 —	de penziune — Nyugdíjalap . . . . .	14450 —
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók . . . . .	1023076 —	1023076 —	cultural — Közművelődésialap . . . . .	3650 —
Conturi cu acoperire — Folyószámla . . . . .	41666.89	41666.89	Depuneri spre fructificare — Betétek . . . . .	831413.59
Efecte — Értékpapir . . . . .	28200 —		Dep. în Cont-Curent — Folyószámla betétek . . . . .	36420 —
Efectele fondului de rezervă — Tartalékalap értékpapirjai . . . . .	2000 —	30200	Reescont — Visszleszámitolás . . . . .	867833.59
Spese de protest — Óvásköltség . . . . .	546.94	546.94	Creditori — Hitelezők . . . . .	17372.06
Mobilier — Butorzat . . . . .	3927 —		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék . . . . .	162 —
după amortizare — leírás után . . . . .	401 —	3526 —	Interese transitoare: Átmeneti kamatok:	
Int. tranzit.: — Átmeneti kamatok:			la cambii — váltók után . . . . .	8912.65
la cambii cu acop. hip. — jelzálog. bizt. váltók után . . . . .	17585.38		la cambii cu acop. hip. — jelzálog. bizt. váltók után . . . . .	8017.41
la reescont — visszlesz. váltók után . . . . .	7107.67		Profit net — Tiszta nyereség . . . . .	43484.08
la efecte — értékpapir után . . . . .	437.50	25130.55		
		2002378.79		2002378.79

Spese — Kiadás.	Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.		Venite — Bevétel	
Int. la dep. spre fruct. — Betét kamat . . . . .	48331.10		Interese dela cambii — Váltó kamatai . . . . .	89217.91
la reesc. — Visszleszámitolt váltók k. . . . .	55989.16		cu acop. hipotecară — . . . . .	
fond. de rez. — Tartalékalap kamat. . . . .	3092.47		Jelz. bizt. váltók kamatai . . . . .	95474.17
fond. de penz. — Nyugdíjalap kamat. . . . .	697.12		Interese dela efecte — Értékpapirok kamata . . . . .	1265 —
fond. cult. — Közművelődésialap kam. . . . .	158.47		Proviziuni, porto și alte venituri — Jutalékok és egyéb bevételek . . . . .	20566.38
la cont-curente — Folyószámla kamat. . . . .	432.12	108700.44		
Salare: funcționarilor, membrilor direcțiunii și comitetului de supraveghiere Tisztviselők, igazg. és felügy. bizotts. tagok fizetése . . . . .	23215.02			
Bani de cvartir — Lakbér . . . . .	4580 —	27795.02		
Spese — Költségek:				
tip., registre, încălzit, lumnat etc. — nyomtatványok üzleti könyv., fűtés, világítás stb. . . . .	8251.69			
Chirie — Házbér . . . . .	2608 —			
Marce de prezență — Jelenléti jegyek . . . . .	287 —	11146.69		
Dare — Adó . . . . .	9314.75			
10% dare la int. de dep. — Betétkamatadó . . . . .	4762.63			
Competință de scris — Bélyegilleték . . . . .	918.85	14996.23		
Amortizare din mobilier — Leírás a butorzatból . . . . .	401 —			
Profit net — Tiszta nyereség . . . . .	43484.08			
		206523.46		206523.46

Cluj, — (Kolozsvár), la 31 Decembrie 1913.

Dr. German m. p., director executiv. — vezérigazgató. Leontin Pușcariu m. p., șef-contabil. — főkönyvelő.

#### DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

N. Ivan m. p., preșident — elnök. I. Popescu m. p. Dr. I. Popescu m. p. V. Almășan m. p. Dr. S. Tămașiu m. p.  
T. Roșescu m. p. V. Ranta m. p. V. Hosszu m. p. Dr. D. Roman m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alôlított felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgáltuk és az intézet könyveivel és azok tartalmával összhangzásban levőnek találtuk.

Cluj, — (Kolozsvár), la 9 Februarie 1914.

#### COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Antoniu Mandea m. p., preșident. — elnök. Ilie Dobrotă m. p. Victor Fincu m. p. Petru Checicheș m. p.  
Ioan Vătășan m. p., revizor expert al „Solidarității”. — a „Solidaritáta” szakértő revizora.

# Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

## Convocare.

P. T. Membrii „Cassei de păstrare” (reuniune) în Săliște sunt invitați la

### a XXX-a adunare generală ordinară,

conform § 15 din statutele reuniunii, pe Joi în 6/19 Martie a. c. la 2 ore p. m. în sala festivă a școlii gr. or. rom. din Săliște pe lângă următorul

#### Program :

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Staverirea bilanțului pro 1913, distribuirea profitului și votarea absoluturului.
5. Sporirea capitalului social.
6. Modificarea § 3, 10, 16 și 21 din statute.
7. Alegerea a 3 membri în consiliul de inspecție în sensul § 22 cu mandat de 3 ani.
8. Fixarea marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și ai consiliului de inspecție.
9. Autorizarea direcțiunii de a face eventualele schimbări reclamate de tribunal.

Domnii membri cu vot decisiv, — adică aceia cari sunt trecuți cu cel puțin 3 luni înainte de adunare în registrul membrilor, — sunt în sensul dispozițiilor § 10 din statute, rugați a-și depune părțile de fondare și documentele de plenipotență la cassa institutului cel mult până în 17 Martie st. n. iar la institutele cari sunt membre la »Solidaritatea» până în 16 Martie st. n. 1914.

Săliște, 22 Februarie 1914.

DIRECȚIUNEA.

#### Active

#### Contul Bilanț

#### Pasive

Cassa în numărar	82.945.67		Capital societar		250000
Bon în Giro-Conto la banca austro-ung.	1.358.23	84303.90	Fondul de rezervă	100.000.—	
Cambii	728.737.—		Fondul special de rezervă	93.862.25	
Cambii cu acoperire ipotecară	249.004.—	977741	Fondul de binefaceri	64.314.72	
Imprumuturi ipotecare		899648.02	Fondul unui spital public în Săliște	66.783.65	
Conturi curente cu acoperire		8.9446	Fondul de penziune	29.844.34	354804.00
Credite personale		260670.—	Depozite spre fructificare	2.739.923.73	
Efecte publice și diverse acții		373095.10	Depozite în cassette	17.796.65	2757720.38
Casele institutului		97000.—	Reescont		55127.—
Imprum. din fondul de binefaceri		64314.72	Imprum. în cont-curent		286535.—
Depunerea înființând. spital public în Săliște		66783.65	Diversi creditor		5973.22
Depunerea fondului de penziune		29844.34	Dividende neridicate		423.—
Mobilier	5.340.—		Interese anticipate pro 1914		27916.04
Amortizare	640.—	4700.—	Profit net		52282.42
Diversi debitori		11698.46			
Inter. tranzit. restante		21536.83			
		3790782.02			3790782.02

#### Debit

#### Contul Profit și Perderi

#### Credit

Interese:			Interese:		
pentru depozite spre fructificare	128.315.46		dela cambii	68.891.37	
" fondul de penziune	1.446.84		" împrumut. ipotecare	59.654.87	
" reescont	2.695.30	132457.60	" credite de Cturent	65.084.95	
Spese:			" credite personale	16.811.41	
Salare și bani de cvartir	23.573.03		" efecte	18.736.29	229178.89
Marce de prezență	1.760.—		Chirii		3463.85
Imprimate, registre, porto, diverse	6.252.71	31585.74	Proviziune, profit la monete și alte venit		5050.67
Contribuțiune:					
directă	6.896.10				
10% după interesele depozitelor	12.831.55	19727.65			
Amortizare:					
din casele institutului	1.000.—				
" mobilier	640.—	1640.—			
Profit net		52282.42			
		237693.41			237693.41

La finea anului 1912 au fost 280 membri, în anul 1913 n'a repășit nici unul, de nou a intrat un membru, la finea anului 1913 au fost 281 membri cu 1250 părți de fondare.

Săliște, în 31 Decemvrie 1913.

#### DIRECȚIUNEA:

Dr. N. Calefartu m. p., prezident. C. Herția m. p., dir. ezeit. Dr. N. Comșa m. p. Dr. Ioan Strota m. p.  
 Dr. Ioan Lupaș m. p. D. Roșca m. p. D. Lăpădat m. p. Petru I. Comșa m. p.  
 N. Hențiu m. p. Bucur Comșa m. p. I. Bârsan m. p. Ioan Răductu m. p.

Subsemnatul conziliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele institutului.

Săliște, în 22 Februarie 1914.

Ioan Bancu m. p. prezident. Ion Chirca m. p. C. Criștiu m. p. Iuliu Crișan m. p.  
 Ilie Hociotă m. p. I. Vătășan m. p., revizor expert al „Solidarității”.